

1938. évi 24. számú
24471/1938.
Telefon: 18-09. Előfizetési ára: Havonta 110, negyedévre 320, évi 600, egész évre 1200 lej. K. Hirdetési díjazása szerint. — „UJ KELET” a stánsilvniai zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnomását csak a hírnév megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Ara 5 lej
Director-Főszerekesztő: Dr. Marston Erő. Adminisztrator delegat si girant responsabil: Felölös igazgató: Scawariz E. Proprietar—Tulajdonos: Fraternitas S. A. R. de Editura. Registrul publicatilor p'riodice No. 42. Dos. 880—1938. Tribunalul Cluj, Sectia III
Csütörtök, augusztus 25.
1938—5698. Av 27.
XXI. évfolyam, 190. szám.

A zsidókérdés a blei konferencián

A kisantant-külgymiszterek blei konferenciáján — a bucaresti lapok értesülései szerint — megbeszélés tárgyát képezte a zsidókérdés is. Petrescu-Comnen és Krofta külgymiszterek kaptak megbízást arra, hogy a kérdést tanulmányozzák és Genfben tárgyalásokat folytassanak az érdektelt hatalmakkal. A két külgymiszter nemzetközi konferencia összehívását fogja javasolni a probléma megoldására.

A híradás meglepésszerűen éri a zsidó közvéleményt. Nyilván különleges fontosságot tulajdonítottak Bleiben a zsidókérdésnek, ha a külgymiszterek, a Magyarországgal folytatott történelmi fontosságú tárgyalások mellett időt szenteltek egy olyan problémára, amely méreteiben, jelentőségében, a kérdés akutsága szempontjából más és más képet mutat a kisantant egyes államaiban.

Jugoszláviában elenyésző számban él a zsidóság. Hetvenézer zsidó lélek helyezkedett el a délszláv állam keretei között, teljes jogegyenlőséget élveznek és egy pillanatra sem részesültek abban a szomorú megítélésben, hogy „államproblémává” léptek volna elő. Békében és harmóniában élnek a többségi lakossággal, amely értékeli és megbecsüli őket.

Csehszlovákia 380.000 főnyi zsidósága ugyancsak nem képezett gondot az állam vezetők, vagy a többségi lakosság számára. Hivatalosan eddig csak a román politika nyilvánította ki különböző formák között a zsidókérdésben való érdeklődését. Petrescu-Comnen külgymiszter a népszövetségi tanács legutóbbi ülésén, a menekültek kérdésének felvetése alkalmából, hangsúlyozta a zsidókérdés megoldásának nemzeti és nemzetközi fontosságát és fenntartotta Románia számára a jogot, hogy nemzetközi konferencia összehívását javasolja a probléma rendezésére.

A Biedből érkezett híradás meglehetősen szűkszavú. Nem állapítható meg belőle, hogy lényegében mi történt; Jugoszlávia és Csehszlovákia ugyancsak érdekeltek jelentették-e ki magukat a kérdésben, vagy pedig szolidaritást vállaltak a román külgymiszterrel, aki hazája nevében sürgeti a zsidókérdés nemzetközi elintézését?

A nemzetközi politikában óriási erőfeszítések történtek az utóbbi hónapokban azért, hogy kiküszöböljék a béke és megnyugvás útjából a különböző zavaró momentumokat. A csehszlovákiai kisebbségi kérdés nemzetközi beavatkozása-sal történő rendezése beszédében illeszkedik az igyekezetek. A hitlerista agitáció segítségével az utóbbi években a zsidókérdés is az állandó belpolitikai nyugtalanság forrásává vált egy európai államok számára, pokollá változtatva a közép- és kelet-európai zsidóság életét.

A kérdés nemzetközi rendezése csak megnyugvást hozna, ugy az érdektelt államok, mint a keservesen megpróbáltatott zsidóság számára.

A kisantant államok külgymisztereinek a kisebbségi kérdés méltányos rendezésének keretében módjuk lesz arra, hogy a zsidó lakosság jogi státusát is hasonló szellemben rendezzék.

Socor Emil zsidó elmélete

Socor Emil, a kitűnő publicista, a demokráta román újságírók nesztora és talán egyik utolsó mohikánja cikket írt a Lumea Româneasca hasábjain a zsidókról és a kisebbségi státuturól. Ha a zsidókérdés nem volna olyan tragikus, mosolygói lehetne azon a naiv anakronizmuson, amivel ez a tiszteletreméltó publicista a zsidókérdést még ma is kezeli.

Socor Emil szerint a kérdés roppant egyszerű. A régati zsidók románok, a csatolt terület zsidói pedig olyan nemzetiségűek, mint amilyen nemzet impériuma alatt éltek a csatlakozás dátuma előtt. Vagyis a régati zsidók nem kisebbségek, hanem többségek, az erdélyi zsidók magyarok, a bukovinaiak németek, a bezarábiaiak pedig oroszok.

A cikk konkluzója az, hogy ilyenformán a kisebbségi státutum nem vonatkozik a re-

A zsidókérdés a kisantant konferenciáján

Az egész világsajtó nagy jelentőséget tulajdonít a kisantant-államok és Magyarország között létrejött uriemberi egyezménynek. Sztojadinovics közvetül Csehszlovákia és Magyarország között a kisebbségi kérdés megoldása érdekében?

BLÉD, augusztus 24. Mint utólag kiderült, a kisantant államok külgymisztereinek blei konferenciáján a zsidókérdésről is beható tanácskozások folytak. Mint ismeretes, Petrescu Comnen román külgymiszter a Népszövetség tanácsának legutóbbi ülésén bejelentette már, hogy a legközelebbi ülésükön részletes tervet szándékozik előterjeszteni a közép- és kelet-európai zsidókérdés ügyében. Valószínűnek látszik, hogy Petrescu Comnen kezdeményezésére vezethetők vissza a zsidókérdésre vonatkozó blei tanácskozások és a román külgymiszter népszövetségi bejelentésével fűgnek össze azok a tervok is, amelyek Bleiben felmerültek.

A Rador távirati iroda kiküldött tudósítójának jelentése szerint a kisantant külgymiszterei a kisebbségi problémák s különösképpen a zsidókérdés beható megvitatása során arra a konkluzióra jutottak, hogy a közép-európai zsidókérdés egyetemes megoldást igényel, amelynek keresztülvitelében az összes érdektelt államoknál részt kell venniük. A megfelelő megoldás útjának megtalálása érdekében a kisantant tanácsa Petrescu Comnen román és Krofta csehszlovák külgymisztereket bírá meg a kérdés tanulmányozására és közös terv előterjesztésére. Valószínű, hogy nemzetközi értekezlet összehívását fogják javasolni a zsidókérdés rendezésére. Comnen és Krofta nézeteit a Népszövetség legközelebbi ülésükön szélesebb diplomáciai körben is ki fogják fejteni.

A blei határozatok nemzetközi visszhangja

A blei kisantant konferencia eseményeinek, különösképpen a kisantant államok és Magyarország között létrejött megnektámadási egyezménynek nagy jelentőséget tulajdonít az egész világsajtó. A méltatásnak a hangja és módja természetesen különböző az egyes országok és sajtójuk nemzetközi politikai beállítottsága szerint, de úgy a nyugati demokráciák, mint a totális államok lapjai megállapítják, hogy a blei egyezmény nemcsak a közvetlenül érdektelt államokat, hanem az egész európai politikát érinti.

A Rador távirati iroda kiküldött tudósítója a következőképpen összegezi a blei értekezlet eredményeit és jelentőségét:

Nemzetközi sajtókörök egyöntetű véleménye szerint a blei értekezlet igen tartalmas volt a kisantant szövetség mindhárom tagállamának érdekei szempontjából. A kisantant egysége ezalkalommal a Magyarországgal való tárgyalások ügyében nyilatkozott meg. Magyarország már hónapokkal ezelőtt magáévá tette a kisantant államok által előterjesztett meg-

állapodási formulát, de csak Romániával és Jugoszláviával szemben.

A budapesti kormány különbséget akart tenni Csehszlovákiával szemben, a kisebbségi kérdés tekintetében. De miután a magyar kormány meggyőződött arról, hogy Románia és Jugoszlávia nem hajlandók elhagyni Csehszlovákiát és a három kisantant állam között teljes szolidaritás áll fenn, sikerült olyan formulát találni, amely uriemberi egyezménynek felel meg.

Ennek az eredménye az a hivatalos közlemény, amely egyidőben jelent meg Bléden és Budapesten a három kisantant állam — Csehszlovákiát is beleértve — és Magyarország között létrejött megállapodásról. Magyarország megújítja a kisantant államokkal szemben vállalt előző kötelezettségeit és kijelenti, hogy nem fog erőszakhoz folyamodni velük szemben. Ugyanez a 1935-ös stressai konferen-

(Folytatása a nyolcadik oldalon.)

gati zsidókra, a csatolt területek zsidóira pedig olyan mértékben, ahogy az a magyarokról, a németekről és az oroszokról intézkedik.

Milyen szép volna, ha a világ és benne a problémák valóban olyan egyszerűek és egyértelműek volnának, mint ahogy azt Socor Emil elképzei. Nem is ment meglepétségbe, ha husz esztendővel ezelőtt eféle dolgot erősített valaki, bár ez a tétel akkor éppogy nem volt igaz, mint ma, de az asszimilációs szellem olyannyira keresztbefeküdt a reáltásokon, hogy könnyű volt világos koponyáknak is e tévedések áldozatául esni.

Am, hogy ma 1938-ban akadjon még olyan publicista, aki az egész világgal és a valósággal szemben azt hajtogassa, hogy a zsidók nem zsidók, az már több, mint anakronizmus, s nem jelenthet mást, mint azt, hogy e gondolatok szerzője egyszerűen átaludta az elmúlt két évtized eseményeit.

Hogy a Socor Emil-féle mentalitás nem hajol meg tudományos érvek előtt és nem akarja elismerni azt, hogy a zsidó népiségnek szociológiai, gazdasági és pszichikai adottságai vannak, ezt még valahogy megértjük, mert az absztrakt gondolkodás területén nehéz kiszabadulni egy olyan dogmatizmusból, amelyet a század elején a radikális demokráta felfogás teremtett meg a zsidókérdésről. De hogyan lehet elfelejtkezni a konkrét tényekről, amelyek mégis csak pon-

tosabban mérhetők, mint az elvont elméletek? Hogyan képzei el gyakorlatilag Socor Emil, hogy Romániában zsidók nincsenek, csak románokhoz, magyarokhoz, németekhez és oroszokhoz tartozó izraeliták? Mit jelent akkor az, hogy a szerinte egyformán román, magyar, zsidó és német tömegek éppen egy bizonyos csoportjának állampolgársági revízióra kell mennie, s ugyancsak egy bizonyos csoporttól elveszik a kocemaengedélyt? Mi a közös ismertetője ezeknek a különböző nemzetiségű polgároknak, akiknek irataik után kell szaladgálniuk a revíziók dzsungelében? Vajjon nem az, hogy ezek a Socor Emil által különböző nemzetiségűeknek minősített egyedek történetesen zsidók és se nem románok, se nem mások, csak egyszerűen zsidók?

Egészen csodálatos, hogy Socor Emil nem látja, hogy románjainak egy bizonyos csoportja állami álláshoz nem jut, egyetemen, bíróságnál, katonatisztkarban, tanári testületben, s általában az egész adminisztrációban pozícióhoz nem jutnak és hogy ezek az általa kreált románok pontosan azt a sorsot élvezik, mint a Socor Emil által magyarosított, németesített és oroszosított izraeliták, vagyis mindnyájan egyszerűen: zsidók.

Romániai zsidóknak már igazán nem probléma zsidók nemzetiségi hovatartozásának a kérdése s ideje volna, hogy másnak a számára se legyen az.

Béke Dél-Amerikában

Chaco Borealban 1935 június tizenkettedike óta pihennek a fegyverek. Itt állottak szemben egymással három éven keresztül Bolivia és Paraguay hadseregei. És újabb három esztendő kellett hozzá, hogy az 1935 július elsején megindult diplomáciai tárgyalások a buenosairesi békekonferencián eredményesen befejeződjének. Augusztus tizedikén Paraguay a népszavazás 113.007 szavazattal 11.825 ellenében (egymillió lélekszám mellett) hozzájárult ahhoz az egyezményhez, amely elrendeli, hogy ez év július 21-étől kezdve megállapítja Chaco Boreal végleges észak nyugati határát és átengedi az északi határ megállapítását a hat semleges amerikai állam ama elnökeinek, akik részt vettek a békekonferencián: Anglia, Brazília, Chile, Peru, Uruguay és az Egyesült Államok elnökének. Egyidejűleg a paraguayi népszavazással a bolíviai törvényhozó kongresszus La Pazban 102 szavazattal 9 ellenében ratifikálta az egyezményt.

Két tény került ezzel döntő fázisba. Paraguay megkapta a Chaco kolonizáció révén és a vitás rész katonai megszállásával a vitás terület legnagyobb részét, de a petróleum-telepek Villa Montas körül és a Tirapati folyótól nyugatra, ahol a paraguayi hadsereg három évvel ezelőtt előretört, véglegesen Bolívia birtokába került. Az északnyugati határ most a Pilcomayo mellett Esmaraldától húzódik el addig a területig, amely körülbelül a nyugati hosszúság 62 és a déli szélesség 30 foka között fekszik.

Döntőbírósi határozattól függ még az északi határ, különösen az a kérdés, vajjon Bolívia a Paraguay-folyam felső részén kap-e kikötőt. A semleges államok azt ajánlották, hogy engedjék át Bahia Negra területét, Paraguay azonban azt visszautasította és azt kívánta, hogy a határt husz mérfölddel északabbra terjessze el. Bolívia továbbra is neki meg nem felelő kikötőt rendelkezik a Rio Negro mellett, amely mocsari miatt sem alkalmas a kikötői forgalomra. Alig valószínű, hogy a döntőbírósi ítélet teljesen a paraguayi kormány kívánságai szerint fog igazodni, sőt inkább elvárható, hogy Bolívia szabad kikötőt fog kapni a paraguayi területen. A két állam mindenesetre kötelezte magát arra, hogy respektálni fogja a döntőbírósi ítéletet.

Bármiképpen is dőljön el a hat amerikai állam elnökének ítélete, ma kétségtelen, hogy Bolívia, jöllehet elveszítette katonailag a háborút, és jöllehet az Atlanti óceánhoz való közvetett utat a Paraguay folyam hajózható részén a háboruban tönkrement, külpolitikailag és gazdaságilag mégis megizmosodva került ki a szíves küzdelemből. A Bolívia és Paraguay közötti harcban nem annyira Chaco Borealról volt szó és kétségek kincseiről, mint inkább arról, hogy Bolívia utat kapjon a Paraguay folyamhoz. Ezt bizonyítják az összes szerződések, a határookra vonatkozó megállapodások és az utolsó ötven évben megejtett döntőbírósi ítéletek. Még az ugynevezett Temayo Aseval-i szerződésben, amelyet 1887. február 16-án kötöttek meg és amelyben a határ egészen északra toldott ki, Bolívia megkapta azt a kikötőt, amelyet két évvel ezelőtt ajánlottak. A kikötőt azonban Paraguay megszállotta, úgy; hogy Bolívia nem rendelkezett csak a Puerto Suarez kikötő fölé, a braziliai Corumbával szemben. Ez azonban nem tudta kielégíteni az ország

SZTUS 24.
nat
stre
vizum
7-én reggel
ról szept. 13-án
kezés
1.520
/COOK
P A
lamál
kásság
fel-
iatt
helyzete
Az általános
nácsa élesen
ek azon törek
dó felemelésé-
tanács felhív-
hogy legyen
erint, a szak-
és általános
é, még a 48
u előtt. Altitó-
péseivel kap-
m hajlamok
hely esetleg a
Blum javasol-
hívják össze
ottságot, mely
ntját ebben a
sajtó szerint
ig a polgáru
gy a vaskezü
esi föld-
lyes
ga
Uj Kelet tud.
g történt hét-
ud községen.
birtokos házá-
magát és mire
öngyilkosság
y a községen
vezkedést lep-
gyanu merült
gyanú merült
kedésben. Az
nt indult meg,
nem hagyott
sikerült meg-
an az öngyil-

A SZADAGURAI RABBIDINASZTIA

NYOMDOKAIBAN

SZADAGURA

TÜNDÖKLÉSE ÉS BUKÁSA

ELSŐ CIKK

Nem is olyan régen történt. Nagypapánk még szemtanúi voltak, nagyanyáink — amíg éltek — még élénken emlékeztek rá. Azért hiába, mégis úgy hangzik az egész, mint valami ósrégi Buddha-legenda, amely évezredek ködös távolságában fogant.

Ugy kezdődött, hogy a múlt században, a 30-as évek vége felé a cári hatóságok lefoglalták az Izraeli Birodalom nevű zsidó fiatalembert. Mi okból tették, mi célból tették? — a mai napig sem tudom. Tény és való, hogy huszoneg hónapig tartott a vizsgálata, s mivelhogy ezen idő alatt egyetlen olyan bizonyíték sem merült fel, amely az illető bűnössége mellett szólna, feltétlenül szabadlábra helyezték. Friedmann Izrael, akitnek soha volt dolga földi hatóságokkal, félt az újabb zaklatásoktól, ezért megszökött Oroszországból. Körülmetszve uton történt a szökés, sok viszontagságon ment keresztül, míg eljutott Bucovináig, s itt, a szabadabb tájon, egy Cernăuți melletti faluban véglegesen letelepedett.

S most jön a csoda: a falu, amely eladdig szürke, jelentéktelen folt volt, világhírre tett szert. Tudományt szerettek

róla a gettók keskeny síkatoráiban, az apró falvakban, a távoli orosz steppeken, a gölusz minden rejtejt zugában. Központ lett belőle: a zsidó fejedelmek rezidenciája, alová sóvárogva száll egy sokat sanyargatott nép minden álma, vágya és reménye.

Mert uralkodó volt az illető, a chaszid gettók királya, a hordozható zsidó állam látszat-fejedelme. Reb Szulcse Rizsenernek hívták a zsidó világban, s egykori fővárosának Szadagura a neve mind a mai napig. Száz esztendő telt el azóta és ez idő alatt a világ képe bizony alaposan megváltozott. Háborúk és forradalmak sepegettek végig Európában, s az egykori chaszid monarchiából nem maradt egyeb, mint néhány rom, egy maréknyi hívő huszonhét országban szétszórva, sok emlék és tönkérdek legénda.

A századik fordulón elmentünk a helyszínre, bejártuk Reb Szulcse Rizsener birodalmát, s elbeszélések, írásos dokumentumok, impressziók és közvetlen tapasztalatok alapján megpróbáltuk rekonstruálni az egykori chaszid monarchia képét.

S most leprgetjük ennek a lélegzetvisszafojtóan érdekes filmnek főbb fejezeit.

zsidók és keresztények egyaránt eskü alatt vallották, hogy a rebe arcának vonásaiban ráismernek a negyven esztendővel előbb elhunyt gyermekre.

S beszélnek az eladósodott báróról, az óvatos Májerről, Pétervárról és Bécsről, egy mozgalmas kor nagy eseményeiről. Egy kerek évszázad mulott el azóta, de a szadagurai „szóbeli tan” úgy adja mindezt vissza, mintha csak tegnap történt volna...

Szadagura tündöklése és nyomorúsága

Aziránt érdeklődöm, hogyan élnek ma a szadagurai zsidók. És megtudom, hogy a falu le van rongyolódva. Az eladósodott báró üzleti tippje, amelyet minden bizonyos zsidó ember sugalmazott, 80 esztendőig nagyszerűen kamatozott. Fontos góc lett a kisváros, óriási idegenforgalma volt, minden házban vendéglő volt, minden ajtóban kocsmá, minden szobában szállás. A szadagurai zsidó csodarabbi-üzemre rendezkedtek be, s ez az üzlem bőségesen ontotta a keresetet. A háboru kitörésénél leállt az üzlem, elköltöztek a rabbik, kihullott a motor, s a háboru okozta aléltárságából ez a falu azóta se bír magához térni...

Azt mondja informátorom:

— A nagy Oroszországból idejöttek a leggazdagabb zsidók, a nagy gyárosok és vállalkozók, petróleumkutató tulajdonosai és vasutépítők. Idejöttek és itt tárgyalták meg üzleti ügyeiket. A rebe egyetlen szava, megjegyzése, nem ritkán szemének egy rebbene elégtelenség volt ahhoz, hogy milliókat eldöntsen. Huszezer ember jött egy briszre, harmincezer ember egy Jahreitra, ötvenezer ember egy esküvőre. S gyakran volt brisz, gyakran volt Jahreit, s gyakran voltak esküvők... Ettől függetlenül: az év minden napján vásár és búcsujárás volt. És ma? Hogy mi maradt az udvarból, azt látta. Neze meg ezeket a sápadt és kiéhezett gyermekeket és akkor képet alkothat magának arról, hogy mi lett a faluból. Hogy mi lett az eszméből, a chaszidizmusból? Talán elég lesz, ha azt mondom, hogy a mai ifjúság nyíltan végignégy szombaton az uccán — cigarettával az szájában...

Faluban, az Almás-patak partján, ahol gyermekkoromat töltöttem, gyakran beszéltek csodarabbiokról, ismert fogalom volt a „giter jid”. Nagyanyám Hunyadra ment, ha feltornyosultak a bajok. A Peter Joszel Tinnódt adta, a rejtélyes szent ajánlotta neki, hogy járja el kocsmáját egy regái zsidóknak. Valt bácsi a betlehemek volt a hive, egyrészt mert nagyszerű lovakat lehet ott kapni, („négyévtel elelőtt vettem ott egy ragyogó dandárt, azóta sincs olyan jó strape lovam, a végén 63 forintot kerestem rajta”), másrészt, mert valahányszor bement a rebehez, mindig megkönnyebbülten jött haza.

Szadaguráról is meséltek, de az olyan mesze volt, teljesen ki volt kapcsolva időből és térből. Mondták, hogy ezüst tallérokkal van borítva a padló, hogy ezüstből van a lovak szerszáma, hogy arany minden edény és arany az evőeszköz. Meg hogy a templom igazi besz-hámikdes és királyi palota a rebe lakása.

Ennyi ragadt meg bennem: a besz-hámikdes meg a királyi palota. Ez volt az én gyermekkorom ábrándképe, amely lekesített és hevített.

Most aztán megadtott nekem, hogy gyermekkorom ábrándjaim színhelyén járjak. Miközben háserom magyaráz, szórakoztat, a hajlok és a szadagurai besz-hámikdes felépítése mellett kitépek egy eszmé búrjánt. Nézzem a besz-hámikdes és a királyi palotát és gondolom, hogy azért mégis nagy a távolság az ábrándkép és a valóság között. Nagyon nagy. Tulságosan nagy... Schön Dező

Romok és törmelékek maradtak csak a szadagurai dinasztia udvarából

Vasárnap délután indultunk Cernăuți-ból. Forrón tűz a nap, hatalmas porfelhő száll az autó nyomában. Tul az állomás, az országúton, a Prut mentén, a part hosszában csupa félmegtel test. Lehetnek vagy huszezen — jegyzi meg valaki, ennyire becsült számukat. A város lakói a forró katlanból ide menekültek. Már tui vagyunk a hidon. Cernăuți egészen elmarad, de annyi időm sincs, hogy jóformán megbámuljam ezt a vidéket, a specifikus bucovinai tájat, egy kisváros kontúrjai tűnnek fel, — Szadagurában vagyunk.

Most itt állok a napon, a szadagurai udvarban. Hatalmas területen gyönyörű szép zsinagóga, nem régi épület, nincs több 50—60 esztendősnél. Az ajtó be van deszkázva, az ablakra kapaszkodók, a boltzaton még látszanak a művészi freskók. Nincs padló, nincs vakolat, mindent elhordták, amit el lehetett hordani. Több helyen beszakadt a tető, a frigszekrény előtt nagy töcsa. Beesik az eső.

Egy igazi szadagurai chaszid úgy jár itt, mint a magamfajta ember a nyugati fainál. Én meg csak bámolom a vandál kezek munkáját. Amott van a palota, de az se néz ki jobban. Maszatos gyermekek játszanak az udvaron. A periferiák koldusai kitapszototak egy-egy szobát és behúzódtak.

A szadagurai udvarnak nincs gazdája. A család tagjai 24 esztendővel ezelőtt, a világ-háboru kitörése után elmenekültek innen. Azután jöttek a kozákok, majd a németek, s négy év alatt többször váltogatták egymást, s közben elpusztították a világ legszebb zsinagógáját és a szadagurai dinasztia remekbe épült fejedelmi palotáját.

Ez a zsinagógát nem a tűz szüntette el, de ha ránézel, pernye és hamu szaga facsarja az orrodát. Hová lettek a gyermekek? — kérde. És megtudod, hogy egy részük Bécsben él, szeretnének menekülni; néhányan kiugrottak a körből, nem érdekli őket ez a darab történelem.

Ez maradt Reb Szulcse Rizsener dinasztijából, ennyi maradt meg a trónból, az udvarból, a fényből meg a pompából.

Romok, törmelékek, mezelen csonkok, csupasz falak. Néhanapi rossz hírek Bécsből és néhány új a temetőben...

A szadagurai rabbi dinasztia története — itt, ahol husz év óta mutogatják kíváncsi, naiv és tudatlan turistáknak ezeket a csupasz falakat, kopottán és bánátlisan hangzanak a lemezek, holott a valóságban a chaszid történelem legerősebb fejezeit gond...

gyölik fel. Ime az egyik:

A dinasztia megalapítójának minden adottsága meg volt ahhoz, hogy a zsidó nép vezére legyen. A nagy Maggid egyetlen unokája volt és a chaszid hagyományok szerint a Dávid-házból való királyok utolsó sarja. Nagyszerű jelenség volt és végtelenül okos ember. Fiatal gyermek volt, amikor trónra lépett, s máris százszázalékos csatlakoztak hozzá. Gáluti történelmünk során soha ember zsidó tömegekre nem tett olyan hatást, mint Reb Szulcse Rizsener. Az az orosz kisváros, ahol letelepedett és ahol felépítette fejedelmi palotáját, találkozó helye lett nemcsak a zsidóságnak, hanem az orosz főuraknak is, akik szerették a rabbit és tisztelték és legbensőbb ügyeikben kikértezték tanácsát. Érthető, hogy a cári kormányzat nem nézhetett jószemmel a rabbi működésére. A rendőrség ezért vádat kovácsolt és ennek alapján bebörtönözték. Két évi raboskodás után ideiglenesen szabadlábra helyezték, kényszerlakhelyet jelöltek ki számára, erről a helyről szinte csodával határos módon megmenekült és itt, Szadagurán verte fel sátrát.

Legendák a Rizsener életéből

Legendák rózsaszínű fátylával vonták be a rebe életének minden mozzanatát. Legtöbbit azért a rebe szökésével kapcsolatosan beszéltek. Évtizedeken, generációkon keresztül adták egymásnak a hírt, szombaton és ünnepnapkor, Jahreit alkalmával és emlékezetes fordulón, összeülték a chaszidok a kocsmába, s habár kívülről tudták a mese minden betűjét előre tudták: mikor sóhajts és mikor nyög az előadó, — mégis feszült figyelemmel és nagy érdeklődéssel hallgatták.

Nuzsen Simenről szól az egyik, aki román földről osztrák földre csempészte a rebe. Nehéz tél volt, a befagyott folyón keresztül vezetett Nuzsen Simen a bujdosó fejedelmek. A határvonalon, a legkritikusabb ponton megállott. Nem megy tovább, neki fizetés kell. Mit akarsz, mit adjak, mit fizessék, mennyit fizessék? — kérdezte remegve a caddik, s Nuzsen Simen, a hivatásos csempész a maximális követeléseket jelentette be. „Tulvilági osztályrész” kell neki, alább nem adja. A zsarolás sikerült, Reb Szulcse Rizsener kezet adott rá és megígérte, hogy ki-protézál egy helyet a mennyországban a sikerével csempész számára. A másik arról szól, hogy a rebe ügyességét, bizottságnak alkarták, ezért kifundálták, hogy negyven árnyalattal Szadagurából egy Don-nenfeld Izrael nevű gyermek, s a rebe azonos azzal az eltűnt gyermekkel. Öreg emberek...

Hitoktató urak figyelmébe!
Edelstein, Carte de Religionea mozaică
reaprobare în buclă și javitov kladba saito alatt van
LITVINSKI MOKAVETZ kiadás Timsoara

SZERKEZTETŐ ÜZENETEK
H. S. (Dorsee) Uicora. A rendelet értelmében jelentkezték kell.

Ibn Saud király felesége, az arab világ legszebb asszonya

Egy újságíró audienciája Anazie hercegnő sátrában a pusztá közepén

Bagdad, augusztus 24. A forró augusztusi nap alatt nehezen gördül előre a Bagdad-Damaszkusz-i uton a gépkocsi. Jobbra és balra sötét beduin-sátrak. Arabok a híres Rualla törzsekből, amelyek vitézségükről és asszonyaik szépségéről nevezetesek.

A sofőr gyorsít. Érzem, hogyan nő az emóció, amint közeledünk a nagy pusztához, amely a riportert fantáziáját hajszolja.

Fanaz emir, a szíriai Rualla törzsek főnöke, egy nappal ezelőtt üzent egy küldöncével, hogy testvére, Anazish hercegnő, Ibn Saud király, Hedzsász uralkodója felesége meghallgatta kérésünket és ma este fogad bennünket pusztai rezidenciáján.

Anazie hercegnő a legszebb nőnek számít az arab világban. Személye körül valóságos legendák keringenek. Párbajok, harcok, kalandok és merényletek sokasága dult a törzsek és törzsfőnökök között, a szép asszony szívének meghódításáért.

Ibn Saud király volt a legszerencsésebb. A ragyogó szépségű hercegnő az ő felesége most. De ennek ellenére sem csillapodtak le a kedélyek. Az elmúlt évben négy kísérlet is történt a hercegnő elrablásáért.

El akarják rabolni a hercegnőt

A három első kísérlet nyomában meghusult: A bűnösöket kivétel nélkül a gyon lőtték. A negyedik kísérlet azonban máv nem sikerült. A hercegnő tevéhaton indult el a nyári rezidencia sátraitól. A testőrök kétszáz méternyi távolságban követték a hercegnőt. Egy adott pillanatban tizenkét harcos tünt fel a Cabuala törzsből. Anazie sikoltozni kezdett, mire véres harc kezdődött a testőri gárda negyven tagja és a tizenkét fiatal harcos között. Másnap mind a tizenkét ifjú karóra volt huzva a hercegnő rezidenciájától két kilométernyi távolságban.

Vakító fényben uszott az ég, amidőn megérkeztünk a királyi rezidenciába. A nap sugarai alatt a homokbuckák reuge tege csodás hőmező képét mutatja. Varázslatos kép...

Az „ofta“

Leülünk az „ofta“-ra. Ofta a neve a szent kőnek, amely háromezer éves és amely a Rualla törzs szentsége. Amikor az emirek feleségei utnak indulnak, fehér tevé hátán viszik utánuk az oftát. Kisérőim tudomásomra hozzák, hogy abban a pillanatban, amikor leülök az oftára, engedélyt kaptam arra, hogy Anazie hercegnő színe elé álljak.

Atőtözködtem. Felvettem a ceremóniához szükséges innepi ruhát. Már csak néhány perc és a hercegnő színe elé kerülök.

Fanaz emir int: — Gyerünk!

Karófog és tüzekből kivilágított sátrakon keresztül vezet a hatalmas sátor felé, ahol elrejtve élnek az emirek feleségei. Számszerint hárman. Az első jötevének, Fanaz emir felesége, akit azonban nem fogunk látni, mert gyermekét szoptatja. A második Anazie hercegnő, aki testvérehez jött látogatába, nyolchéngeres amerikai gépkocsin. A harmadik Sité hercegnő, az öreg Nury-Shalan, Fanaz sógorának, a Rualla törzs legfőbb fejének felesége.

Hatalmas sátorban laknak a hercegnők. Itt weekendeznek a pusztában, miután Damaszkuszban még elviselhetetlenebb a hőség.

Anazie, aki egyébként a legújabb párizsi divat szerint öltözködik, hagyományos pusztai öltözetet visel itt.

A két hercegnő

Belépünk a sátorba. Körülnézünk. Jobbra magas vaságycsok, moszkító hálósával, és ázsiai állatbőrökkel betakarva. Balra drága szőnyegekkel borított heverő.

Csend... Hol rejtőzködik most vajjon a szép hercegnő? Alig hogy körülnézek, a hatalmas sátor sötét háttérében két női

alak tűnik fel, csodálatos kék szemekkel, hófehér arcborral — ami egészen meglepő az araboknál. Aranyhímzésű, bordóselem ruhát viselnek. Megejtő látvány. Sallambora emlékeztem.

Fanaz emir észreveszi csodálatomat és zavaromat. Mosolyog. Közelebb lépek a két hercegnőhöz, hogy jobban lássam Anazie hercegnő arcát. Mindössze husz éves.

Anazie

Nagy meglepetést jelentett számomra, amikor észrevettem, hogy amit egy finom arcot elfedő fátyolnak véltem, az nem egyéb, mint... tetoválás. De nem közönséges tetoválás, hanem nagy művészettel készített és a legfinomabb csipke könynyedégének benyomását kelte tetoválás.

— Marhaba! Marhaba! Marhaba!

Ezek az első szavak, amelyeket Hedzsász királynak felesége intéz hozzánk és amelyek azt jelentik: isten hozott! Isten hozott! Isten hozott! A hercegnő jobb

Csak a „Nivea“ adja meg bőrnek a kívánt kisportolt-barna árnyalatot és egyben csökkenti a leégés veszélyét is.

kezét szívéhez teszi — ez az arab nők köszöntése. A két hercegnő csak arabul beszél. Fanaz emir a tolmács.

— Nő? — kérdi Anazie hercegnő.

— Nem.

— Egyedül jött a pusztába?

— Ebben az esetben, ha szeret miniket, miért nem marad itt, hogy az arabok között éljen?

A beszélgetés más irányba terelődik.

— Felséged oly szép, hogy szépségének híre Európába is eljutott.

A hercegnő kissé meghajtja fejét, majd a világ legőszintébb hangján mondja:

— Ó nem... Nem vagyok szép. Csak a pusztá szép. És az égbolt.

— Viszont ön nagyon szép. Csak a te-

véknek van ilyen szép hajuk.

Fanaz emir észreveszi zavaromat a komplementum nyomán és elmagyarázza, hogy az araboknál a tevék jelképezik a legmagasabb szépséget...

Anazie hercegnő tele van ékszerekkel. Negyven-ötven centiméter hosszúságú gyöngyköli fonódik a nyaka köré. Karjait is csodálatos ékkövek díszítik, egészen a válláig. Angol szakértők szerint hatmillió fontot érnek az ékszerei.

Még néhány szót váltunk a két hercegnővel és felállunk.

Odakint már feltűntek a csillagok a csodálatos égbolton és pazar fényükkel világítják be a bűvös éjszakát.

Jérôme d'Éberville

Autosok! Javitóműhelyek!

Nem járhat vissza az, aki alkatrészt választásánál az autógyárosokat utánozza.

HACE S. A. R.

BUCUREȘTI - STRADA ATENA, 5

TELEFON: 4-71.78

EREDETI ALKATRÉSZEKET ÁRU-SÍT, mert ott szerzi be őket, ahol az autokonstruktőrök is vásárolnak.

* THOMPSON PRODUCTS, dugattyúk, szelepek, speciális anyáscsavarok stb.

* PERFECT CIRCLE, dugattyúgyűrűk „70” és „85”

* FEDERAL MOGUL, motor csapágyak, csapágy serét, stb.

* SPICER-DETROIT, kardán csuklók, és hozzávaló alkatrészek

* BENDIX, légfékek

* ROSS, teljes kormányserkezetek és alkatrészek

* STROMBERG, gázosítók (karburátorok) és alkatrészek

* TRICO, elektromos ablaktörölők és alkatrészek.

A következő cégeknek szállítok: FORD, GENERAL MOTORS, CHRYSLER CORP. INTERNATIONAL HARVESTER, WHITE, STEWART, DIAMOND, stb. stb. Jutányos árak, garantiált árak. Vidékre is szállítunk.

HACE STRADA ATENA, 5-BUCUREȘTI

Romániai petróleummezőket vásárol az amerikai petróleumkirály

Walter Crossby, az ismert milliárdos Párizsba érkezett, ahoan rövidesen Bucuresztbe utazik

L. Párizs, augusztus 24. A francia fővárosnak érdekes vendége van. Ideérkezett Walter Crossby, az ismert amerikai milliárdos, akit általában petróleumkirálynak neveznek az Océán tulsó oldalán. Bennünket az amerikai milliárdos európai utazása főleg azért érdekelt, mert

Walter Crossby utjának célja: Románia. A petróleumkirály ugyanis nagyobb üzleti vállalkozásba kíván kezdeni nálunk.

Walter Crossby az „International Oil Company” petróleumtröszt főszervezője. Régen tudott dolog, hogy az International Oil Company és a többi nagy amerikai petróleum-társaság között ádáz harc folyik. A küzdelemből már eddig is Crossby került ki győztesként és ennek igazolására elég talán csak annyit megemlíteni, hogy Crossby vállalatai látják el petróleumtermékkel a világ szükségletének nem kevesebb, mint 40 százalékát.

— Egy csepp petróleum ugyanannyit ér, mint egy csepp vér! Az fogja uralni a világot, akinek petróleuma lesz! — kiáltotta 1918-ban a francia kamara egyik ülésén Clémenteau.

Petróleumért folyik ma is a világ minden táján a kíméletlen verseny. Walter Crossbynek is ez a célja. Amerikai irodájából — ahol szinte megközelíthetetlen és ahová csak a tisztviselők és titkárok légióján keresztül lehet nagynehezen bejutni — a világ minden táján dolgozó ügynökeinek és megbízottainak naponta küldi a telefonutasításokat. Az ügynökök állandóan munkában vannak és a lehetőségekhez képest vásárolják a petróleumrészevényeket. Walter Crossby előrelátó üzletember, aki nagyon jól tudja, hogy egy nap életbevágóan fontos lesz számára, hogy Amerikán kívül az európai országokban is

rendelkezzék petróleummal.

Az amerikai petróleumkirály a Normandie óceánjáró fedélzetén érkezett a havrei kikötőbe és amikor vonata befutott a párizsi pályaudvarra, ott már az újságírók hada várta. Crossby 45 év körüli, jól megtermet, biztos fellépésű férfi. Kifogástalanul öltözködik. Az újságírókhoz ezekkel a szavakkal fordult:

— Boldog vagyok, hogy ismét viszontlát-hatom Franciaországot, amelynek hadseregében küzdöttem a világháborúban. Igen, uraim, 1915-ben belétem a francia idegenlégőbe. Szerencsésen megusztam a háborút, bár résztvettem a Verdun körüli harcokban is.

Most azért jöttem, hogy Párizst békében is megismerjem. Innen Romániába utazom, fontos üzleti ügyben.

A petróleumkirály a Crillon-szállóban bérelt magának elkélt lakosztályt. Az újságírók természetesen ide is követték, mert nem voltak megelégedve a pályaudvari rövidre szabott nyilatkozattal. De az újságírókon kívül ott szorongott a szálloda halljában a párizsi gazdasági és kereskedelmi élet több számottevő tagja is, szintén az amerikai petróleumkirállyal kívántak találkozni. Egy órával a megérkezés után Walter Crossby már jelentkezett a hallban, mielőtt azonban a hozzá intézendő kérdésekre válaszolt volna, vendégéi egy cocktailra hívták meg a szálloda bárjába. Közben ezeket mondotta:

— Utazásomnak nemcsak üzleti jellege van. Itt tartózkodásom alatt ugyanis szórakozni is szeretnék. Délután például megtekintem a versaillesi kastélyt, este pedig elmegyek a Casino de Parisba, hogy lássam Josephine Backert, akit Amerikából ismerek, amikor még Harlemben volt.

Az újságírók között tartózkodott az egyik bucuresti nagy napilap tudósítója is, akinek kérdéseire a petróleumkirály romániai utazásával kapcsolatban a következő felvilágosításokat adta:

— Romániai utam célja egyáltalán nem titok.

Minél több petróleumföldet szeretnék ott vásárolni.

Ezt természetesen a román kormány engedélyével kívánom megtenni és ha lehetséges lesz, óriási petróleumvállalatot létesítek Romániában. Ennek a vállalatnak kizárólag román alkalmazottai lennének.

— Miért választotta ön éppen Romániát ennek a nagyszabású vállalkozásnak a megteremtésére? — kérdezte az újságíró.

— Oh, ez könnyen érthető — válaszolta Walter Crossby. — Hosszu időn keresztül az amerikaiak abban a hitben éltek, hogy petróleumforrások kimeríthetetlenek. Ebből a meggyőződésből kiindulva, a gyors meggazdagodás érdekében az amerikai petróleumvállalatok a világ szükségletének 76 százalékát fedezték. A helyzet időközben váratlanul megváltozott. A hozzáértők ugyanis határozottan megállapították, hogy az Egyesült Államoknak néhány esztendő múlva nem lesz petróleuma.

Hogy pontos legyen, 1940 körül már Európából leszünk kénytelenek petróleumot vásárolni. Hol? Angliában, Szovjet-Oroszországban, vagy Romániában?

— Angliát illetően a szakértők véleménye az, hogy petróleumforrásai csak a 2150-ik év körül apadnak ki. Anglia azonban nem ad el petróleumot. Ellenkezőleg, mindenütt vásárol, hogy tartalékai érintetlenek maradjanak Szovjet-Oroszországban szintén lehetséges vásárolni. Ezután Romániára gondoltam, ahol

nál is inkább, mert egy alkalommal már jártam ott hasonló cél megvalósítására. A tanulmányozása vegett és ekkor úgy éreztem, téves hatóságok, mint a nagy romániai petróleumvállalatok képviselői rendkívül meggyőzően fogadtak. Amennyiben sikerül megállapodást kötnöm a román kormánnyal, úgy Románia már a közeljövőben a világ legmodernebbül felszerelt petróleumipari telepével fog rendelkezni.

Kijelenthetem még, hogy a petróleumipar tekéért olyan árat fizetek, amilyent eddig az önök országában nem ismertek. Egyébként még ma érintkezést keresek Románia követével és kereskedelmi attaséjával, hogy jelezze be Romániára vonatkozó érdekes nyilatkozatát a petróleumkirály.

Walter Crossby még azon a napon egy órával át tárgyalta a francia kereskedelmi miniszterrel is. Az amerikai petróleumkirály Bucuresztből Bécsbe megy, majd pedig innen csak légi uton folytatja útját Bucureszt felé.

Advertisement for Primers Gummi. Text: A hegyekben — a tengeren én megvédem. Image: Primers Gummi logo. Text: Allandó kísérője én legyek.

HIREK

Gyermekek öröme!

Szombaton és vasárnap délután 2 órakor beavatásra kerülő VIDAM TÁRSASÁG és MICKY MAUS műsor a ROYAL szíjteremzőgömbön. Minden gyermek ott legyen! Helyárak: 7 és 12 plus 5 lej.

Metamoriózis

Ismerősünk, akiről alább szó lesz, elég jól szituált budapesti vállalkozó. Családos ember, két gyermek apja. A személye még egymagában nem lenne újságíró anyag, ha sok hozzá hasonló hitsorsosával együtt — akaratán kívül — nem került volna a „történelmi idő” sodrába. Egy esztendő leforgása alatt vált belőle újságíró, sőt sokkal több: a zsidóság történetében szomorú forduló. A pesti zsidó polgár általában nem nagyon szeretett zsidóságával foglalkozni. Ismerősünk sem túlságosan örült, amikor transilvaniai látogatása során nyílt színvallásra kényszerítették: vajjon zsidónak érzi-e magát? Nyilas, kaszás, horog és még Isten tudja a kereszt hány változatában már egy évvel ezelőtt sem szűkölködött Magyarországon, nem is beszélve a hivatalos helyen szignált numerusz kizárásról. Ennek ellenére ismerősünket úgy érintette a kérdés, mintha tegyük fel, azt kérdeztük volna tőle, hogy neandervölgyi emberek érzi-e magát, vagy sem?

Ebből indult ki a szópárbaj. Elkeseredett vita kezdődött a transilvaniai és a budapesti zsidó között. Ismerősünk kérdéssel válaszolt a kérdésre: talán csak nem Palesztináról akar nekem szónokolni? Mit csináljak én Palesztinában? Főlegesen legyintett a kezével: frázis, illúzió. Aztán szónokolni kezdett a zsidó állam területi kiterjedéséről, összehasonlítva Pest-, Pilis-, Solt-, Kiskunvármegyével. Mindezt előkelő magasságról, mint akinek igazán semmi, de semmi köze az egészhez, de ha molesztálják, hát rakják zsebre a véleményét. Maguk fiatalemberek megengedhetik maguknak, hogy szabadjára engedjék a fantáziájukat. De kérem, — és elmézőn mosolygott — én háborút járt ember vagyok, nekem már benőtt a fejem lágya. Apropos, azt kérdezte, hogy zsidónak érzi-e magát? Hát természetesen zsidó vallású vagyok. Sőt tiszteletben tartom vallásom ritusát, amennyire már ez tőlem telik. A feleségem pénteken gyertyát gyújt, szosznapokor böjtölünk és templomba megyünk. Palesztinával nincs semmi kapcsolatunk és, hogy őszinte legyek nem is nagyon vágyom oda.

Eleg hosszú válasz volt egy rövid kérdésre, de az emberi makacsság nem akarta abba hagyni a vitát és újabb kérdésekkel rohmozta meg.

Nem jutott eszébe, hogy ön nem egyen-jogu polgár, hiszen a gyermekeit nem veszik fel az egyetemre, arról nem is beszélve, hogy fia nem csak, hogy miniszter nem lesz soha, légyen bár egy Disraeli tehetsége benne, de még fogalmazói állást sem kaphat állam-nál, városnál, megyénél, stb. Most mi követ-kezhet. Logikusan az, hogy elgondolkozik, rágödni fog a hallottakon és körülbelül ezt válaszolja: van benne valami, erre nem is gondoltam. De nem ez történt. A pesti zsidó egészen sajátos eszjárásával, mint aki biztos győzelemmel végződő rohamra indul, válaszolta: én nem akarok a fiamból minisz-tert, nem akarom egyetemre adni és nem akarom, hogy fogalmazói állást kapjon az államnál, városnál, megyénél, stb. A fiam le-érettségizett. Soha nem panaszkodott, hogy az iskolában hátránya lett volna származása miatt. Most pedig magam mellé veszem az irodába. Lányomat férjhez adom. Én magam sem érzem soha, hogy különös bánásmódban részesülnek azért, mert zsidó vagyok. Viszont én sem akarok miniszter lenni. Még állam-titkár sem. Ne akarjon minden zsidó gyerek egyetemre járni.

Azóta egy esztendő telt el. Közben meg-született a magyarországi zsidótörvény. Is-merősünk rokoni látogatásra Transilvania-ba érkezett. A véletlen összehozott bennünket. Nem éltünk az olcsó elégtétel adta helyzet-el, szót sem említettünk politikáról. Most azonban ő kezdte. Palesztina felel érdeklő-dött és dicséret a zsidó uttörőmunkát, elra-gadtatással nyilatkozott az önfeláldozó zsidó ifjúságról, amely vére kockázatásával tör-követ, épít utat, ültet növényzetet és hősie-nes szembeszáll az arab terrorral.

Ezt ön mondja, aki egy évvel ezelőtt még hallani sem akart Palesztináról? — kockáz-tattuk meg mégis a kérdést. Csodálatos volt a felelet. Mintha el sem hangzott volna köz-tünk a 12 hónappal ezelőtti vita. Mintha az-előtt soha nem látott volna, ártatlanul, cso-

dálkozó szemmel meredt ránk. Csak nem képzelem, hogy nem valom magam zsidónak. Zsidó vagyok, akármennyire csodálkozom, én zsidó vagyok. A fiamat jövőre Palesztinába küldöm egyetemre. Már a tavasz óta szor-galmasan tanul héberül. Ugy hallottam, hogy két lehallgatott év után megkapja a palesztinai állampolgárságot. Hogy velem mi lesz, azt nem tudom. Fő, hogy ő kint legyen. Talán egyszer én is utána megyek. Mert nézze csak, — mondja, anélkül, hogy félbeszakíta-ni engedné magát, — hát zsidó vagyok én? Hát mi más lehetnék husz százalékos állam-polgársággal. Ezuttal nem érveltünk. Kell ehhez kom-mentár? Halász Erzsébet

— A minisztérium nem engedélyezi közép-iskolai tanulók más iskolába való beiratkozását. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelés-ügyi minisztérium felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy a középiskolák tanulók be-iratkozására vonatkozó kérvények, felül-bélyegezésre, csakis azok elintézésére hivatott középiskolai igazgatóságokhoz adhatók be. A minisztérium tudatja, hogy nem engedélyez-hető a tanulóknak egyik iskolából másikba való átiratkozását.

— Befeleződött a vizsgálat a cernăuți ut-levelpanama ügyében. Cernăuți-ből jelentik: Az utlevélhamisítás ügyében a nyomozás be-fejezés felé közeledik. A banda vezetőjét, Samuel Lindert, aki külföldre utazott utleve-lek elhelyezése végett, tegnap letartóztatták, amikor átlépte Oraseni határállomást. A viza-gálat során kiderült, hogy ő volt a banda megszervezője és minden lépésének értelmi szerzője. Ezelőtt hat héttel jutott arra a gon-dolatra, hogy hamis utlevelekkel hozza Romániába az ausztriai zsidókat. Érintkezés-be lépett egy Dogsanici nevű fiatalemberrel, aki Teodor Craiuan volt rendőr által utleve-letet szerzett a belügyminisztériumban. Lin-der Berlinben, Bécsben és Belgrádban 70—80.000 lejért árult egy-egy utlevelet.

— Elkészült a legfőbb gazdasági tanács működési szabályzata. Bucurestiből jelentik: A legfőbb gazdasági tanács működési sza-bályzatát elkészítették és az uralkodó már szentesítette is azokat. A végrehajtási utasi-tás szerint a tanács a miniszterelnökség mel-lelt fog működni és egy elnökből, jogszertint, valamint állandó és időleges tagokból fog ál-lani. Jogszertint tagjai a nemzetgazdasági, földművelésügyi, közmunkaügyi, pénzügy, munkaügyi, egészségügyi, társadalomvédelmi, légügyi és tengerészeti miniszterek. Az ál-landó jellegű 15 tagot királyi kézirat útján nevezik ki a miniszterelnök javaslatára.

— MA AZ EDISON MOZGÓBAN a Nizzai ibolyák. — A katonai felmentések felülvizsgálása Temesváron. Temesvárról jelentik: A temes-vári hadkiegészítő parancsnokság elrendelte az 1922—1936-os korosztályok felülvizgálá-sát az orvosi felmentések szempontjából. Mindazok, akiket orvosi bizottság mentett fel az 1922—1928-as korosztályokból, szept-ember 11-én reggel nyolc órakor kötelesek jelentkezni a hadkiegészítőnél. Az 1929—1936-os korosztálybeliek szeptember 12-én reggel kötelesek jelentkezni négy napra szó-ból élelemmel. Akik nem jelentkeznek, azokat minden felszólítás nélkül besorozzák katonai szolgálatra. Kivételt képeznek a családfe-nntartók.

— Erdélyben rejtőzködtek a jilvai fegyház-ból megszökött két rablógyilkos. Bucurestiből jelentik: A nyomozás megállapította, hogy Cuda és Tökés Jilvából való szökésük után a szomszédos erdőn és kukoricáson át a főváros felé vették útjukat. A főváros hatá-rában elváltak egymástól. Cuda autón a General Ignafescu uccába vitette magát, ahol volt házigazdájától pénzt és ellátást kért. Mivel ezt megtagadták tőle, eltűnt. Később egy másik uccában látták. A rendőri hatóság-ok értesítése szerint a két gyilkos azután ismét találkozott, majd teherautón Erdély felé vette útját.

Davia Színház
Már csak egy előadás lesz: **NEZZE MEG!** Augusztus 27-én, szombaton este 9 órakor.
Amiről két ezredév beszél
Dráma 3 felvonásban, 8 képben.
Írták: Dr Szentkirályi Samu és Lengyel Rudolf.
Az új idők legérdekesebb feldolgozása drámája. Gyönyörű díszletek, korhű képek, 80 főtől szereplő. Olcsó helyárak, jegyadóval 26—66 lejig.

— Athelyezték a kolozsvári cselédpiacot. A kolozsvári cselédpiacot a Tornavivoda hely-éről a rendőrközpont udvarára helyezték át. Ezentul minden elszejn és tizenötödiken itt lesz a cselédpiac.

Nizzai ibolyák, az 1938. év legszebb operett slágere, főszerepben Erna Sack, a világhírű operákeskő, ma az Edison mozgóban.

— Timisoarai kulturpalota faláról eltávo-lították az üzleti reklámokat. A temesvári városvezetés nagyszabású kulturprogram tervezésén dolgozik. Egyelőre máris elhatá-rozták, hogy az idei színi évadban 700.000 lejfel fogja támogatni a város az egyes ven-dégszereplő román színtársulatokat, a Magier Andrei dr aradi görögkeleti püspök elnökle-te alatt működő színpártoló bizottság ajánlása szerint. A színház belső helyiségeit újlag renoválták és kitisztították, egyben pedig a mérnöki hivatal elhatározta, hogy a szin-házbejárat előtti lépcsőket hatalmas járdá-val szélesíti ki, a látogatók zavartalanabb közlekedése érdekében. Ugyanakkor a város-vezetés úgy határozott, hogy a színház-épület homlokzatán levő neonreklámok, ame-lyek kereskedelmi célokat szolgálnak, nem méltók az épület jellegéhez és kulturális hi-vatásához és ezért elrendelte azonnali eltávo-lításukat. A két fényreklám egyébként egy pezsgőgyár és egy harisnyagyár tulajdoná-t képezi, de a velük kötött szerződést a város azonnali hatállyal felbontotta. Ezzel szemben nem intézkedett a városvezetés, hogy a kulturpalotának kinevezett színház-épület Alba Iulia uccai frontján levő üzlet-helyiségek továbbra is megmaradhatnak-e az épületben.

— Felülvizsgálják Temesváron az összes kiskereskedői italmérő engedélyeket. A köz-vetett adók pénzügyigazgatóságához minisz-teri rendelet érkezett, amelynek értelmében Temesváron a vendéglősök italmérési engedé-lyek után felülvizsgálják valamennyi vegyes-kereskedő, kisvendéglős és egyéb kiskeres-kedő italmérési engedélyt is. Az engedélyek tulajdonosaival már a napokban közölni fog-ják, hogy engedélyeik október 1-én érvényi-loszt veszik és azokat újlag csak nyilvános árlejtés útján szerezhetik meg. A rendelet szerint az érdekeltek kötelesek október 1-ig likvidálni összes kereskedelmi ügyeiket. A szültszavu miniszteri utasításához még semmi-réle magyarázó szöveg nem érkezett és így az engedélyek érvénytelenítésének híre ért-hető nyugtalanságot keltett a kiskereskedők körében, akik a kötelező árlejtés révén eg-zisztenciájukat látják veszélyeztetve.

— Be kell jelenteni a kiadott butorozott szöveket. A népesedési hivatal létesítéséről szóló törvény 40. és a törvényhozás 46. szakaszai értelmében, valamint a szállodai törvény 24. paragrafusa értelmében a cluji rendőrközpontra felszólítja azokat, akik ren-dszereznek bérbe szobát, hónapra, napra, vagy csak ágyat, hogy augusztus 25-ig be-zárólag jelentkezzenek a népesedési hivatal 67. számú szobájában, ahol jelentést kell ten-niük kiadó szobák számáról. A kiadott szo-báról pedig be kell mutatni az al-bérlelők bejelentéséről szóló igazolványt. Azokkal szemben, akik a kitiltott határidőn belül elmulasztják a jelentkezést, a törvény szigorát fogják alkalmazni.

Zsidó diákleányotthon
Az 1933-ban alapított, modernül berendezett orth. izr. leányintézetben az 1938—39-es iskolai évre szóló jelentkezések megkezdődtek. Az intézetben mindössze 12 növendék fogad el. Az iskolai előkészítésen kívül a tanulók nyelv- és zenéi oktatásban részesülnek, nevelést és otthonot kapnak. Mérsékelt díjazás.
Érdeklődőknek szívesen áll rendelkezésére:
BERNSTEIN OLGA
oldevelés tanítónő és zongoratanítónő ORADEA, Str. Paul Chinez 3. Telefon: 22-02.

Thalia Mozgó
Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap!
Kettős műsor! Premier! 3 óras előadások!
I. A hetek bandája
Mindvégig izgalmas bűntügyi film.
HARWOOD, a híres amerikai mester-detektív bravurjai.
II. Romeo és Julia
Fősz.: Norma Shaerer, Leslie Howard.
3000 szereplő.

TURISZTIKA
A Haggibbor Sportegyesület turisztzak-osztálya augusztus 28-án, vasárnap autó-kamionnal kirándulást rendez a Géczy-vár-hoz. A kirándulás helye: magas, fenyővel körülvett, a Géczy-vár körül elterülő pompás völgy. A komolyabb turisták a Géczy-vártól a Testesig (1450 méter körül) rándulnak. Részvételi díj: tagoknak 66, vendégeknek 71 lej. Indulás reggel 6 órakor a Haggibbor Otthon elől. Jelentkezni mindennap a Stadion sportáruházban Calea Marechal Foch 1 szám és este 6-tól 8-ig a Haggibbor Otthonban, Str. Stroescu 7/b, legkésőbb péntek estig lehet.
A Haggibbor Sportegyesület turisztzak-osztálya közli, hogy a nagyváradi Makkabi turistáival tervbevetett találkozót tervét alkimas időpontban megváltoztatják. Szóba-jött augusztus 28-ra Stana, ahova a nagyváradi Makkabi vasárnap rándul, a Haggibbor azon-ban erre a napra időközben más programot állapított meg. A napokban várja a Haggibbor a nagyváradi Makkabi levelet, hogy a két zsidó sportegyesület turistáinak találkozóját jelőre megállapíthassák.

— Meghalt egy munkás a kisenevi rádió-állomás építkezésénél. Bucurestiből jelentik: A kisenevi rádióállomás építkezése során Teodor Belceaeu 29 éves munkást betemetett egy gödör. A munkás meghalt, a vizsgálat megindult.

— Ujra megkezdődnek a nőgyógyászati és a kórházgyógyászati teadélutánjai. A kórházgyogyászati, valamint a nőgyógyászati teadélutánok közül a hölgyközönséggel, hogy a nyári szün-befejeződé, minden csütörtökön dé-lután újra megrendezik szokásos közös teadélutánjukat a Concordia klubban. Minden újabb értesítés helyett már most közlik, hogy a teadélutánokat minden csütörtökön dé-lután megrendezik.

— TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAM az ora-deai orth. leánygimnáziumban. Az oradeai orth. zsidó leánygimnázium igazgatósága régen érzett szükségletnek óhajtott eleget tenni, amikor az érdekeltek szülői kívánságára a gim-názium IV-ik osztályának végzett növendé-kei számára, akik hosszabb közép- vagy szakiskolai tanulmányokat folytatni nem óhajtanak, de a négy osztályban szerzett ismereteket kiegészíteni, újakkal gyarapítani, erkölcsi világlakatos gondos irányítás, nevelés mellett szilárdítani óhajtják, az elkövetkező 1938—39. tanévre továbbképző tanfolyam az általános műveltséget adó modern nyelvi, iro-dalmi, műtörténelmi és a gyakorlati életben szükséges gyorsírás, kereskedelmi levelezés, gépírás, stb. ismereteket fog felőlelni heti 29 órában. Az iskola igazgatósága felhívja mind-azokat, akik a tanfolyamon résztvenni óhaj-tanak, hogy augusztus hó 27-ig jelentkezze-nek, hogy a szükséges előkészületek kellő időben elvégezhetőek legyenek.

— A cselédkönyvek felülvizsgálása. Folyó év augusztus 12-én megkezdődött a cselédek és cselédányok munkakönyvének felülvizs-gálása. Felhívjuk a munkaadók figyelmét, hogy szeptember 6-ig bezárólag cselédiek, vagy cselédányok munkakönyvét magukkal hozva jelenjenek meg a rendőrség cseléd-hivatalában (60. számú szoba). Azok a mun-kaadók is kötelesek megjelenni, akik munká-könyv nélkül tartanak alkalmazásban fent említett személyeket, hogy azok igazoló iratainak alapján beírják őket a cseléd-hivatalba. A kihagyásra a cselédszabályrende-let megfelelő paragrafusa alapján büntetést rónak ki. A jelentkezés betiltrendben a követ-kezőképp történik: Augusztus 18 A B, 19 C, 20 D, 22 E, F, 23 G, 24 H, 25 I, 26 J, 27 L, 30 M, 31 N, O, szeptember elsején P és R, 2 S, T, 3, U, V, 5 W, Z, 6 X, Y.

Egy me fele
Több mint kamarában a szomszédok
Cluj, augusztus Dragalina ucca 1 szennációja van t évek óta nem volt László 26 éves r csapással meggy özv. Szabó János faskamrába, a vé res fejszét, amive len szobából álló Körülbelül egy feleségével és ar 110. számú házba szobácskában huz házaspár elég bé az anyja között é Három héttel eze váron lakó nővér egyedül maradt e nyelvi mosónó m napról-napra. Au ban egyszerre el
A szomszédok osendre. Kérdezt az anyosa? Hála mesvárna, — fel-géd. — Most ideig. A szomsz toma nappal m haza. Néhány n kók irtózatos bü Katonák szobá-rából áradt. Két től van olyan i nyugodtan válas dekot hagyott a rossz szaga. M szelg azonban r felviléshetleneb szomszédos ház orrfacsaró büz felől.
Két sz titkára
Eltör már a valami nincsen Utána kellene két fiatalember-gére jár a dolo hazatért volna, bittal a kezük-lomok között. Valami puhába tember felköt anyilkódve mer rongyokba csat-elő, majd egy kéndőbe bugyo látványtől félig fiatalember Ka mázták az ud Nyomban értes-ben hazasérke-vett észre. Ny-tót és lefeküdt
Bjél 11 óra komiszár egy komszárre és tek volna, egy elöktört hulla netránns szaga Jacob belépett a kezében bev-tán Katona s
— Ki az?
hangon.
— A rendőr Katona hab és nyomban ő
— Te gyilk Katona leha én vagyok a
Katona szö-berreit. Pop J-nal értesítette a rendőrség b-aki utasítást. Katonát vigy
Másmag, s órákban a re a borzalmas hiciu Aurél törvényszéki miszár és a ki.
A D eseln A hír futó-cában. A Dr 110-es számú

Egy kolozsvári asztalossegéd meggyilkolta és fejszével feldarabolta anyósát

Több mint egy héten keresztül rejtette a kamarában az oszladozó holttestet a gyilkos, míg a szomszédok rájöttek a borzalmas büntényre

Cluj, augusztus 24. (Az Új Kelet tud.) A Dragalina uca 110. számú háznak olyan szenzációja van tegnap óta, amelyre hosszú évek óta nem volt példa Kolozsváron. Katona László 26 éves műasztalos egyetlen felesze-csapással meggyilkolta 50 éves anyósát, özv. Szabó Jánosné. A holttestet elásta a fűszekrénybe, a véres ruhadarabokat és a véres fejszét, amivel anyósával végzett, egyetlen szobából álló lakásuk ágya alá rejtette. Körülbelül egy éve lakott Katona László feleségével és anyósával a Dragalina uca 110. számú háznál, ahol három egyetlen kis szobácskában húzták meg magukat. A fiatal házaspár elég békésen élt, de az asszony és az anyja között napirenden volt a civadokás. Három héttel ezelőtt a fiatal asszony Temesváron lakó nővéréhez utazott és a lakásban egyedül maradt a nő és az anyós. A pergő nyelvi mosonó most már vejevel veszekedett napról-napra. Augusztus 15-ike után azonban egyszerre elcsendesedett a ház.

Elcsendesedik a ház...

A szomszédok felfigyeltek a szokatlan csendre. Kérdezték is Katonát hogy hová lett az anyósa? Hát Istennek elutazott ő is Temesvárra, — felelte boldogan az asztalossegéd. — Most már nyugton lesz tőle egy ideig. A szomszédok is megnyugodtak. Katona nappal munkába ment, csak este tért haza. Néhány nappal ezelőtt azonban a lakók irtozatos büzt érezték az udvaron, amely Katonáék szobája és a mellette lévő fűszekrényből áradt. Kérdezték is Katonát, hogy mitől van olyan irtozatos szag náluk. Katona nyugodtan válaszolta, hogy anyósa ételmaradékot hagyott az egyik fazékban. Annak van rossz szaga. Majd el fogja takarítani. A szag azonban másnap sem szűnt meg, sőt elviselhetetlenebbül terjengett. Most már a szomszédos ház lakói is panaszkodtak, hogy orrfacsaró büz árad a 110-es számú ház felől.

Két szomszéd rábukkan a kamara titkára

Ekkor már az uca suttogni kezdte, hogy valami nincs rendben Katonáék portáján. Utána kellene nézni. Abrudán háztulajdonos két fiatalember rokona elhatározta hogy végére jár a dolognak. Este mielőtt még Katona hazatért volna, bementek a fűszekrénybe és böttal a kezükben tapogatózni kezdtek a limlomok között. A kamara sarkában, a földön valami puhába akadott meg a bot. A két fiatalember felkötötte a földet és ekkor elszornyították a meredek a látványra. A földből rongyokba csavart emberi kéz meredezett elő, majd egy emberi törzs, rongyos fekete kendőbe bugyolálva. A szörnyű büztől és a látványtól félig ájultan támolygott ki a két fiatalember Katonáék kamrájából. Fellármázták az udvar lakóit és a szomszédokat. Nyomban értesítették a rendőrséget is. Közben hazaérkezett Katona, aki semmit sem vett észre. Nyugodtan magára zárta az ajtót és lefeküdt.

Megjelenik a rendőrség

Éjjel 11 óra körül Pop Jacob szolgálatos komiszár egy rendőr kíséretében kiszállt a helyszínre és mielőtt még Katona után néztek volna, egyenesen a kamrába mentek. Az elkötetot hullá most már elviselhetetlen penetráns szaggal árasztotta el az udvart. Pop Jacob belépett a kamrába, villanylámpással a kezében bevilágította a szörnyű helyet, aztán Katona szobája ajtaján kopogott.

— Ki az? — kérdezték belülről álmos hangon.

— A rendőrség — hangzott a rövid válasz. Katona habozás nélkül kinyitotta az ajtót és nyomban öltözködni kezdett.

— Te gyilkoltad meg az anyósodat? Katona lehajtott fejjel, halkán válaszolta: — Igen vagyok a gyilkos.

Katona szó nélkül követte a hatóság embereit. Pop Jacob ügyeletes komiszár azonnal értesítette telefonon dr. Drăghiciu Aurélt, a rendőrség büntügyi osztályának igazgatóját, aki utasítást adott Pop komiszárnak, hogy Katonát vigyék a központi rendőrségre.

Másnap, szerdán már a kora délelőtti órákban a rendőrség sötét autója állott meg a borzalmas ház előtt. Az autóból dr. Drăghiciu Aurél büntügyi igazgató, dr. Kernbach törvényszéki orvosszakértő, Pop Jacob komiszár és a megbilincselte Katona szállottak ki.

A Dragalina uca meg akarta lincselni a gyilkost

A hír futótüzként terjedt el az egész utcában. A Dragalina uca apraja-nagyja a 110-es számú ház elé csődült, amelynek ud-

varán megkezdődött a helyszíni szemle és a gyilkosság rekonstrukciója. A kirendelt rendőrök hiába igyekeztek távol tartani a kíváncsiskodók óriási tömegét. A ház kerítésén és a szomszédos ház udvarán lévő fákról fűtőkben csüngtek az emberek. Mikor Katona az autótól a ház kapujáig ment, a tömeg fel-dühödve és magából kikelve meg akarta lincselni a gyilkost, akit csak a rendőrök mentettek meg a megilincseléstől.

Katona egykedvűen lépett be annak a háznak ajtaján, ahol darabokra vágta anyósát és az irtozatos hullabűzben aludt több, mint egy hétig. A hatóság emberei megtekintették az orrfacsaró büzt árasztó hullát, majd intézkedésükre hevenyében ácsolt koporsóba tették Szabó Jánosné holttestét és a bonctani intézetbe szállították. Közben megkezdődött a helyszíni szemle. Katona halkán, szinte apatikusan kezdte el vallomását. Elmondotta, hogy anyósa állandóan szerelmével üldözte. Sokszor már olyan tolatkodó volt, hogy felesége előtt alig tudta leplezni anyósa szörnyű viselkedését. Felesége elutazása után még elviselhetetlenebbül üldözte szerelmével az anyósa. A gyilkosság estéjén ő már elaludt, amikor az anyósa költögetni kezdte és ismét ajánlatával gyötörte. Eleinte durva szóval akarta lerázni az asszony közelését, de amikor az nem hagyta abba, elvesztette a fejét. Nem akarta megölni, csak annyira emlékszik, hogy a sarokhoz ugrott, ahol az ajtó mögött a seprűt és a fejszét tartották. Valamelyiket megragadta, nem is tudja melyiket és az asszony felé sujtott. Az ütés a fejét érte és nyomban utána elborította a vér. Ekkor látta, hogy a fejszével verte fejbe. Gyorsan egy rossz lepedőbe csa-

Százezer német katona áll a cseh-német határon

A nürnbergi kongresszus után tetőpontra hág a feszültség

Prága, augusztus 24. Mialatt Runciman lord közbenjöttével a tárgyalások szakadatlanul folynak a csehszlovák kormány és Csehország kisebbségei között újabb riasztó hírek érkeznek a németek hadikészülődéseiről a csehszlovák határ mentén. E készülődésekkel kapcsolatban a legfel-tűnőbb jelentés, hogy von Arnim tábornok vezetése alatt a németek százezer embert koncentráltak Glatz városka vidékén, a csehszlovák határ mentén. Glatz városka volt tudvalevőleg az a pont, ahol néhány héttel ezelőtt cseh repülők jelentek meg német terület felett.

A von Arnim tábornok parancsnoksága alatt álló csapatoknak állítólag az lenne a

Gyönyörűen, ruganyosan
simul a lábhoz!

A finom harisnya feszül és a selyem olyan simulékony marad, mint az első napon. Nem csoda — harisnyáit kizárólag Lux szappanpehellyel mossza.

LUX hideg vízben is azonnal habzik

varta az asszony fejét, hogy a vér ne folyjon szét a szobában. Ekkor az anyósa már halott volt, mert a fejszeccsapás csaknem lemetsette a fejét a törzsétől.

A borzalmas rekonstrukció

A borzalmas tett után lefeküdt és elaludt. Néhány napig egy fedél alatt élt a hullával, mert az anyósa több mint 100 kilót nyomott és a roppant súlyos testet nem tudta eltüntetni. A szobában talált rongyokkal feltörölte a véranymokat. Mikor néhány nap múlva sem tudott semmi megoldást találni a hulla elszállítására, elhatározta, hogy feldarabolja és úgy rejt el. A baltával, amivel agyonütötte anyósát, tőből levágta a hullát két lábát, aztán a fűszekrényben fél méter mély sírgödört ásott és abba beleygömszölte a

hatalmas testet. Roppant fáradságos munkával sikerült elföldelnie a hullát, mert csak éjszaka dolgozhatott, világítás nélkül, hogy a szomszédok ne fogjanak gyanút.

A vallomás után Katona elejétől végig lejátszotta a gyilkosságot. Az áldozat helyén egy szomszédasszony fektetett az ágyban, aki reszkette, arcát kezébe temetve fektetett az ágyon, mielőtt a gyilkos, három rendőrral háta mögött, titásra emelte a véres fejszét...

Mikor a rekonstrukció véget ért, a hatóság emberei és a megbilincselte gyilkos alig tudtak utat törni maguknak a szörnyűködő tömeg között, amely a rendőrségi autót körülvette. Katonát visszavitték a központi rendőrségre, Temesváron tartózkodó feleségét pedig még a szerdai nap folyamán értesítették a szörnyű „ujságokról”.

patainak nyomában nagyobb német had-erők is bevonulnának Csehszlovákiába.

Kapcsolatban ezzel az értesítéssel, rámutatnak arra is, hogy Németországban ma már igen tekintélyes számmal vannak szudeta légiók. A szudeta-légiók pontosan úgy vannak megszervezve, mint voltak az Ánschluss előtt ausztriai menekültekből német területen az osztrák légiók. E légiók lennének von Arnim csapatának első tartalékai. A szudetanémet légiók főhadiszállása Drezdában van, de laktanyáik vannak Zwickau, Bautzen, Chemnitz, Plauen és Leipzig városokban is. A légiók vezérkari főnöke a Csehszlovákiából Németországba menekült Krebs parlamenti képviselő, akit egyébként a német kormány a berlini propaganda minisztériumba osztott be ffitanácsosi jellel.

Prágában azt mondják, hogy a német hadseregnek és a szudeta-légióknak készenléte a csehszlovák határon, igen megnehezíti Runciman lord küldetésének betöltését. De a feszültség, ami a helyzetből következik, akkor fog tetőpontra hágni, amikor a jövő hónap elején a nemzeti szocialisták Nürnbergben megtartják nagygyűlésüket.

Temesváron munkásfürdőt kötelesek létesíteni az iparvállalatok

A tisztátalan munkásokat azonnal el kell bocsátani a temesvári üzemekből

Timisoara, augusztus 24. A közegészségügyi minisztérium már hónapokkal ezelőtt tervbe vette az ipari üzemek egészségügyi berendezéseinek lényeges kiegészítését, elsősorban pedig a munkásfürdők létesítését. A temesvári városvezetőség az első között volt, amelyik magává tette a minisztérium terveit és a munkásfürdők létesítése tárgyában megbeszélést folytatott az iparvállalatok képviselőivel és az egészségügyi szakértőkkel. Eme megbeszélések eredményeképpen a városvezetőség most rendeletet adott ki

41-015. szám alatt, amelyben kötelezővé teszi az iparvállalatok számára a munkásfürdők létesítését. A rendelet szerint mindama iparvállalatok, amelyeknek munkáslétszáma tiznél nagyobb, kötelesek a munkahelyek mellett zuhanyfürdőket felszerelni az alkalmazottak számára. Azok az üzemekben, ahol a munkások festőanyagokkal dolgoznak, vagy pornak és füstnek vannak kitéve, a fürdő mindennap kötelező, a munkahely elhagyása előtt. Eme üzemek fürdőberendezését előzőleg a kerületi hatóság orvosnak kell felülviz-

gálnia. A mindennapi fürdőre kötelezett munkások külön könyvecskét kapnak, amelyben az üzem vezetősége naponta igazolja, hogy az illető használta az üzem fürdőberendezését. Azok a munkások, kik nem tesznek eleget a fürdési kötelezettségnek, azonnali hatállyal elbocsátják az üzem kötelékéből.

Minden egyes üzemben a hatósági orvosok állapítják meg a szükséges zuhanyfürdők számát, valamint a fürdés órarendjét, amelyet a munkások kötelesek betartani. Ugyancsak a hatósági orvosok ellenőrzik, hogy az üzemek tulajdonosai eleget tettek-e mindezen egészségügyi követelményeknek és a rendelet ellen vétőket szigorú büntetésben részesítik. Némkülönbön büntetésben részesülnek ama üzemek tulajdonosai is, akik nem bocsátották el a fürdéstől vonakodó munkásokat. A városvezetőség fenti rendelete tiz nap múlva már hatályba lép és annak végrehajtását a hatósági orvosok fogják ellenőrizni.

SPORT

A Phönix sportegyesület közgyűlése jóváhagyta az egyesület nevének FC Carpați-ra való változtatását

Bajamare, augusztus 24. (Az Uj Kelet tud.) Hatalmas érdeklődés mellett tartotta meg rendes évi tisztújító közgyűlést a 2500 tagot számláló bajamarei FC Carpați, volt Phönix CSB sportegyesület.

Dr. Nistor Aurél örökös diszelnök, volt szenátor és prefektus nyitotta meg a gyűlést, amely után Káhn Lajos titkári jelentése következett. A pénztári jelentés után a közgyűlés megadta a felmentvényt a régi vezetőségnek és az új vezetőség megválasztására került a sor, amely a következő lett:

Örökös diszelnök dr. Nistor Aurél, tiszteletbeli elnökök Petrescu ezredes, Lazarescu Ioan alezredes, Bedő Rudolf, dr. Osiaru Gábor, dr. Pop Traian, dr. Selegianu János, dr. Weiser Arthur és Weiser Miklós.

Elnök Pop Sámuel, ügyvezetők Ionescu bányakapitány, Weiser Miklós és Widder Peter, ügyvezető alelnökök Braicu Teofil kapitány, dr. Rusu Sándor és Stirling Béla, alelnökök dr. Bohafiel János, Berger Adolf, Boros Pál, Adámcsik Gyula, Ghirici Victor kapitány, dr. Jacob Emilian, dr. Turcu Antal, dr. Tápaleaga József, Simian Joan, Turcu István, Lupu Avram és dr. Majer Antal.

Vezetőtákar Chintza Sándor, titkárok Gherman László, Káhn Lajos és Sava Mihály. Háznagy Berger Adolf, főpénztáros Schulleri Gyula, pénztárosok Bob Traian, Boda Tibor, Kovács Sándor, Fried Lajos, Horgea Pál, Horgea Zoltán, Mózes István, Pollák István, Repka József, Stan Miklós, Maar Lajos és Simon Béla. Megválasztották még az ellenőrző, jogi, orvosi és fegyelmi bizottságok, valamint a választmány tagjait.

A futballszakosztály elnöke Roth Zoltán, tagok Braicu kapitány és Lányi László.

Birkózó és atlétikai szakosztály elnöke Lazarescu Ioan alezredes, tagok Braicu kapitány, Horgea Paul, Engel Benő, Kovács Béla, Nagy Lajos és Blaukenberg Béla.

Teniszszakosztály elnöke Ghita László, tagok Schuster Mihail kapitány, Lengyel Béla és Szántó József.

Uszós szakosztály elnöke Dumitrescu Constantin kapitány, tagok Grecu László és Suta Ambroziu.

Teljesport és turisztika elnöke Lányi László, tagok Bota Ilie főhadnagy, Micu Aurel hadnagy, Staharoczky József és Kro Lajos.

Asztali tenisz elnöke Boros Pál, tagok Manu Aurel, Gabányi István és Pasca George.

A vezetőség megválasztása után Roth Zoltán ismertette azokat a körülményeket, amelyek a Phönix CSB-t arra kényszerítették, hogy nevét megváltoztassa. Szavazás alá bocsátották a névváltoztatás kérdését. A közgyűlés egyhangulag az FC Carpați név mellett döntött. A Phönix sportegyesület neve tehát végérvényesen FC Carpați.

Csak röviden...

Az aradi Hakoah asztalitenisz gárdája vasárnap résztvett Timisoaran az Arad-Timisoara-Resita városközi asztaliteniszversenyen, amelyet a strandon bonyolítottak le. A verseny nagy aradi sikereket hozott. Az eredmények a következők: Csapatverseny: 1. Arad (Szántó, Jakobovits, Herskovits), 2. Timisoara, 3. Resita. Férfi egyes: 1. Szántó Hakoah, 2. Opeltz UDR, 3. Schrimpl CAMT és Chambre II Kadima.

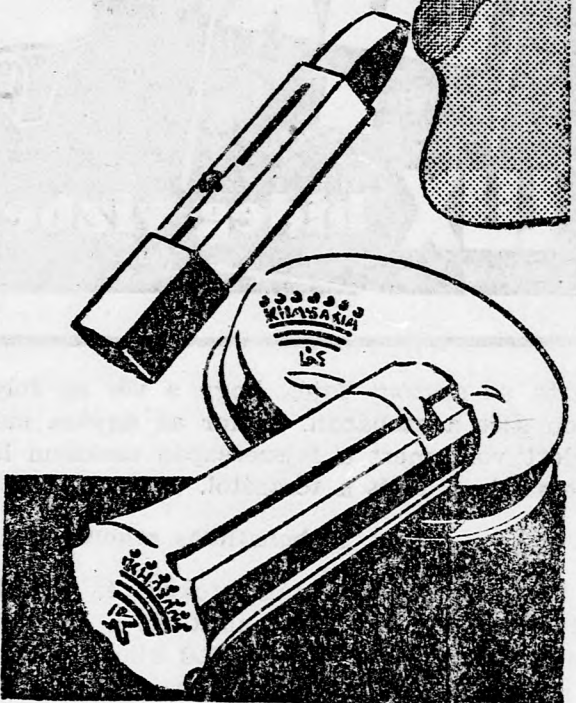
Augusztus 25-én, csütörtökön délután 3 órakor a cluj-i strandon ideénybefejező uszónappélyt rendez tanítványaival Dékányi Ervin, a kiváló sportoktató. Az uszónappély a cluj-i uszók kerületi rekordkísérleti versenyébe illeszkedik. A műsor a következő: 1. Felvonulás. 2. Műszás, hollandi iskola. 3. Százaz gyakorlatok. 4. Vegyes staféta. 5. Korálhalászat. 6. Tréfás akadályverseny. 7. Csoporthugrások. 8. Tréfás ugrások. 9. Nagy jazzhangverseny a vízben. 10. Rákverseny.

A Gazeta Sporturilor közli, hogy az Universtitatea elvesztette utolsó reményét is, hogy az A) ligában játszon az új idényben, mert a szövetség tanácsa tegnap este elutasította újrafelvételi kérését.

A csehszlovák labdarugó bajnokság első fordulóján a Slavia nagy meglepetésre 3:3 arányban döntetlenül játszott a Nachod csapatával. A sötétség miatt 9 perc elmaradt a mérkőzésből és a cseh szövetség most úgy döntött, hogy az egész mérkőzést újra kell játszani.

KHASANA Napbarna

az érdekes, új színdarvok a Khasana szíjruzsnek és arcpirosítónak, szerezésén harmonizál az Ön barna nyári arcával! Napsütötte arca dőlendően ápicl és friss lesz! Ajkát a nap hevétől megvédi, idő viz és csökkölő a KHASANA napbarna.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET.

AZ OPERA MOZGO MUSORA:

Mától filmrész: Asszony a kispadon. Kelet misztikus világában lejátszódó izgalmas szerelmi történet. A rohanó események, szerelem és égő szenvedély filmje. Fősz.: Sessue Haykawa és Victor Francen. Jön: Stan és Bran skótok.

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Dupla műsor egy helyért: I. Ha én lennék a főnök... (Si j'étais la patron). Páratlanul szellemes francia zenés vígjáték. Fősz.: Fernand Gravey. II. Broadway Melody 1938. A szezon legnagyobb zenés filmje. Fősz.: Robert Taylor és Eleanor Powell.

Gyermekek öröme! Szombaton és vasárnap délután 2 órakor bemutatásra kerül a Vidám társaság és Micky Maus műsor. Mindegyik gyermek ott legyen. Helyárak: 7 és 12 plus 5 lej.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Szezonnyitó premier! Paramata (Nők a rács mögött). Főszereplők: Zarah Leander, Európa legnagyobb filmsztárja és Willy Birgel.

AZ EDISON MOZGO MUSORA:

Szenzációs műsor: I. Nizza! Ibolyák. Fősz.: Erna Sack, a világhíri bécsi énekesnő. II. Az ördög sziget menekültjei. A legnagyobb egzotikus film. III. Uj hirodó és Micky Maus.

A MUNKAS MOZGO MUSORA:

3, 6 és 9 órakor: I. Az álmok éjszakája. Zenés operett. Fősz.: Lillian Harvey. II. A titokzatos tudósító. Bünyűgyi dráma. Főszereplők: Bert Sternbach és Marion Shilling. III. Journal.

Az oradeai SZILÁGYI-féle orth. kóser zsidó fiuinternátus

felvesz az 1938-39. tanévre bentlakó és bejáró növendékeket. Az internátusban a tanulók oktatás tanárok gondos vezetése mellett teljes testi és lelki fejlődése biztosítva van.

Az intézet igazgatói Dr. SZILAS, zsidó licenmi igazgató és RADO PÁL kereskedelmi licenmi tanár

Érdeklődés: Oradea, Str. Delavrancea 17-bez forduljanak.

A THALIA MOZGO MUSORA:

Csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap: Kettős műsor! Premier! 3 óras előadások! I. A hetek bandája. Mindvégig izgalmas bünyűgyi film. Harwood a híres amerikai mesterdetektív bravurjai. II. Romeo és Julia. Fősz.: Norma Shaerer, Leslie Howard. 3000 szereplő. Hétfőtől: Danielle Darrieux és Albert Prejan az Arany az uccán filmben.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

London terror alatt. Főszereplők: Fritz Kortner és Charles Farrell.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

Korda Sándor legnagyobb alkotása: Alexandra grófnő. Főszereplők: Marlene Dietrich és Robert Donat.

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, augusztus 25.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 8: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Tánclémezek. 20: Felolvasás. 20.15: Senbanescu Miklós énekhangversenye. 20.40: Mandolinzene. 21.15: Időszerű anyagok. 21.30: Rádiózenekar. 22.30: Hírek. 22.45: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

Jeruzsálem. Délután 5.30: Pontos idő, hírek. 8: Hangverseny. 8.25: M. Rabbinvitz előadása Rasiról. 8.45: Szimfonikus hangverseny. 9: Pontos idő, időjárás, hírek.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11.40: Hírek. 13.05: Gordonka. 14.15: A rádió szalonzenekara. 18.30: Jazz. 19.50: A berlini Opera diszeldadása Magyarország kormányzója tiszteletére. 21.30: Hírek. 1.05: Hírek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból:

Brüsszel. 21: Rádiózenekar. Drotwisch. 23.05: Opera- és operetttrésztetek. Post Parisien. 20.45: Hangverseny.

Péntek, augusztus 26.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 8: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19.17: A Salomea-zenekar hangversenye. 20: Felolvasás. 20.15: Chebab zongoraművész hangversenyének közvetítése. 20.50: Felolvasás. 21.10: Verdi: Trubadur című operája lemezekben. Szünetekben: Hírek. Majd: Hírek külföldre németül és franciául.

Jeruzsálem. Délután 5.30: Pontos idő, hírek. Az angol nevelés alapelvei. 8: Tönach olvasás. 8.20: Friedmann Ignác zongorázik. 8.35: Sara Hauer előadása. 8.55: Énekhangverseny. 9: Pontos idő, időjárás, hírek. 9.30: Az angol műsor keretében a filadelfiai szimfonikus hangversenye.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.05: Országos Postászenekar. 13.30: Hírek. 14.30: Cigányzene. 15.35: Hírek. 18.30: A rádió szalonzenekara. 19: Sportközlemények. 20.20: Zongora. 21: Hangképek dalokkal, zenével. 23: Jazz. 23.45: Hanglemezek.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból:

Szofia. 20.30: Wagner: A bolygó hollandi, opera. Svájci aleman adó: 20: Wagner: Tannhauser, opera. Drotwisch. 21: Beethoven hangverseny.

Képviselőt,

aki a textiltudományban specialista, 3 és 4 ardeali szomszédos megye részére keressünk, nagy kereseti lehetőséggel, 50.000-70.000 lej készpénzgaranciával inkasszóhoz. Csak ezen feltételeknek megfelelő ajánlatokat kérünk román vagy német nyelven „Textila” jelige alatt a „Mercur” ügynökséghez BUCURESTI, Sărăndar 12.

APRÓ HIRDETÉSEK

Licenciázott angol nyelvtanár angol órákat ad. Érdeklődni Zeigerné, Str. Dacia 1.

3-4 szobás komfortos lakást keresünk a belvárosban november 1-re. Cimeket a kiadóba kértünk.

Kereskedelmista, gimnazista, elemista gyerekek korrepetálását vállalom. Schächter, Str. Ion Ghica 6/a.

Kiadó szeptember 1-re elegánsan berendezett különbejáratu gyönyörű szoba, belső nyíló fürdőszoba használatával díszingvált, stabil lakónak. Megtekinthető Str. Baron L. Pop 13, 7. ajtó, 1-5-ig.

JARRZERTABLA aluminiumból tetszőtős, kiskalap, egyszemélyes 150 lej, kétszemélyes 250 lej. Megrendelésnél zsidó dátum közlendő. Boros papirkereskedés, Cluj.

Konyhabutorok divatos színekben, a legdivatosabb kivitelben olcsó árban kaphatók asztalműhelyben, Str. Gh. Bariju 10.

Urulányok kik Oradean Orth. Zsidó Leány Továbbképző vagy bármely iskolát, pályát tanulni vagy folytatni akarnak, jutányosan kellemes, gondos ellátást találhatnak. Zongorahasználat és tanítás. Leveleket továbbít: „Globus” Oradea, Str. Cogalniceanu 8.

Széna-prést lóhajításra megvételre keresek. Fülöp József Medias, Mihai Viteazul 2.

Intelligens zsidónő házvezetői állást keres. Feldmanné, Regele Ferdinand 19, 4. ajtó.

Kereskedő saját házzal, bizonyos összegű készpénzzel utazói állást, vagy képviselői vállalna. Esetleg raktárnoki, vagy más hasonló állást. „Képződés” jellegre a kiadóba.

Hol lehet elhelyezkedni? Zsidók leteleplési és elhelyezkedési lehetőségei a külföldön és gyarmatokon című könyv Lei 35.- áron kapható minden könyvkereskedésben. Vezető-képviselő Pen Companie, Satu-Mare, Piata Bratianu 13.

Középiskola alsó osztályába járó fiú vagy leány növendék teljes ellátást (rituális koszt) kaphat zongora- és fürdőszobahasználattal zsidó uricsaládnál. Cim: Dr Brückné Tárgu-Mures, Stefan cel Mare 11. (Benkő-ház.)

Fakadák 1000-4000, vashordók 200-700 literesek eladók. Cim Káhn Kálmán Sighet.

Mérnöki törvény magyarul Dr Mandel Ferdinánd Irodában Cluj, Memorandumul 24. Ára 40, vidékre 50 lej.

Központi, napos, fürdőszobás lakásomban teljes ellátást kaphatnak felső- és középiskolás tanulók hetedik gimnazista fiam korrepetálásával. Cim: Stern Józsefné, Str. Neulucea 1, II. em. balra.

Elsőrendű kóser kosztot adok, négyfogásos ebédet 25 lejért. Iskolás gyermekeket teljes ellátásra havi 1000 lejért. Lázár László, Str. Vrătilor 19.

Középkorú zsidónő, perfect főzőnő, jobb zsidó családhoz ajánlkozok bejárónőnek. Lászlóné, Str. Vrătilor 19.

Házivarrónő mindennemű gyermekruhavarrást vállal. Sterné, Horea 21.

Tárgu-Muresen izraelita családnál két iskolás gyermek teljes ellátást kaphat. Piata Unirii 12. I. emelet 5.

Kétszobás komfortos lakást keresek szeptember 1-re. „Sürgős” jellegre a kiadóba.

Zsidó főiskolást keresek sürgősen gimnazista fiú és kisleány korrepetálására. Cim a kiadóban.

KÜLÖN

Külön

Nem fog a

A pénzügyminiszter azt a kérdést, kintostár érdekeit zottabb védelem védelmet, amit igazságszolgáltatásnak tartja.

Igy például a mak tartja azt a fellebbezési tárgyságok a kincstár és formai okok, évettem a pénzadóügyi bíróság tanulmányozza.

Megállapítottam, hogy az adott behajtási

Orth.

Szi

A keres

Bucuresti jellemezésgazdag utasok, főleg nem tartják be a vonatkozó kifogásolja az delmi utazók podgyászokkal visznek szemé érvényben lévő külön elbírálás

A szabályzat sok nagy része elszervezni, a podgyászszá elvezetvi. Evégy szigoru utasítás mélyezhez, me

A vasuti szövegek állandó személypodg

Az ipari alkalmatlan népe

A népesedés törvény 36. sz. rendőri hivatali hivatala melle hivatal létesült a összes geneket, akik pednek és ott ban tehát véglyek ezen nyil

A törvény 4. donosok, a há vagy azok, ak megbizva, vag bérbé, vagy a tagjait, szövegeketalkat telepükön dolg

Azok, akik tesznek eléget bírósággal büntetés 15. szakas és munkaadó

Tekintettel a sítás 15. szakas és munkaadó

arabusa s

STE

KÖZGAZDASÁG

Külön adóügyi bíróságokat fognak felállítani

Nem fog a jövőben árverést kérni a kincstár az adózók ingatlanaira a kisebb összegű adótarozások miatt

A pénzügyminisztérium most tanulmányozza azt a kérdést, miképpen lehetne az államkincstár érdekeit a bírói fórumok előtt fokozottabb védelemben részesíteni, mivel azt a védelmet, amit eddig kapott a kincstár az igazságszolgáltatástól, a kormány elégtelennek tartja.

Igy például a pénzügyminisztérium károsnak tartja azt a mai rendszert, hogy az adófellebbezési tárgyalások alkalmával a bíróságok a kincstár képviselőit perrendtartási és formai okokra hivatkozva, az ügy lényegét, érdemét meg sem vizsgálva, elutasítják. Evégett a pénzügyminisztérium kifejezetten adóügyi bíróságok felállításának kérdését tanulmányozza.

Megállapította egyben a pénzügyminisztérium, hogy az ingatlanulajdonosok ellen indított behajtási eljárás határozottan módosításra szorul. Igy például a kisebb összegű adóhátralékok végett megkért ingatlanárveréseknél jóval nagyobb összegekre rug a kincstár kiadása az eljárás folyamán, mint maga a követelés.

A pénzügyminisztérium máris intézkedett, hogy a kisebb összegű adóhátralékok miatt ne árvereztessék el az adófizetők ingatlanait, mivel a kincstárnak nem ingatlanra, hanem készpénzre van szüksége.

Hasonlóképpen elrendelte a pénzügyi kormány, hogy azokban az esetekben, amikor az adóhátralék miatt ingatlanokat árvereztek el, a kincstár visszaadja az adózóknak az általa árverésen megvett ingatlanokat, amennyiben a hátralékok kifizetik s amennyiben a kincstár még nem volt birtokba helyezve.

Schwartz Menyhértné orth. zsidó leánynevelő intézete internátusa Oradea.

Str. Ep. Clorogariu 8. Telefon 12-11.

Szigoruan ellenőrzik a jövőben a vasutakon a kézipoggyászok nagyságát

A kereskedelmi utazókra panaszkodik a vasuti vezérigazgatóság

Bucuresti jelentés szerint az államvasutak vezérigazgatósága megállapította, hogy az utasok, főleg pedig a kereskedelmi utazók nem tartják be a kézipoggyászok szállítására vonatkozó rendelkezéseket. Igy például kifogásolja az igazgatóság, hogy a kereskedelmi utazók a megengedettnél nagyobb poggyászokkal utaznak, vagy oly árukat visznek személypoggyászként, amelyek az érvényben lévő vasuti szabályzat értelmében külön elbírálásban részesülnek.

A szabályzat be nem tartása miatt az utasok nagy része kénytelen kellemetlenségeket elszenvedni, másrészt pedig az államvasutak a poggyászszállítás jövedelmének egy részét elveszti. Evégett a vasuti vezérigazgatóság szigorú utasítást küldött a vonatkísérő személyzetnek, melyben a következőket írja elő:

A vasuti személyzet és az ellenőrök kötelességüknek megfelelően figyelemmel kísérik, vajjon a személypoggyászként az utasok által vitt

csomagok nem lépik-e túl a személydíjszabásban megállapított kereteket, illetve nagyságot.

Amennyiben a személyzet megállapítja, hogy valamely utas az előírtnál nagyobb személypoggyással utazik, vagy a poggyász nem fér el az ülések felett lévő hálóban, illetve a harmadik osztályú utasok csomagjait az ülések alá teszik és ezáltal másokat az utazásban megzavarják, az ily csomagokat a fuvardíj utólagos lefizetésének kötelezettségével a vasuti személyzet a személykocsikból a poggyászkocsikba fogja szállítani.

Amennyiben valamely utas oly árukat szállít a poggyászában, melyeknek a vasuton való vitele el van tiltva, a CFR személyzet köteles arról jegyzőkönyvet venni fel, hogy a csomag tulajdonosa megfelelő szankcióban részesüljön.

Az ipari és kereskedelmi alkalmazottak bejelentése a népesedési hivatalnál

A népesedési hivatalok felállításáról szóló törvény 36. szakasza szerint minden városi rendőri hivatal és minden község előjárásági hivatala mellett egy népesedési (bejelentő) hivatal létesül, amelynek a feladata — beírni az összes román állampolgárokat és idegeneket, akik a községben állandóan letelepednek és ott tartózkodnak. Ezzel kapcsolatban tehát végzik mindazon teendőket, amelyek ezen nyilvántartással felmerülnek.

A törvény 40. szakasza szerint a háztulajdonosok, a házak hasznélvezői, a főbérlet, vagy azok, akik a ház kezelésével vannak megbízva, vagy azok, akik szobákat adnak bérbé, vagy albérletbe, kötelesek családtagjaikat, szolgálókat, munkásikat és alkalmazottaikat, akik velük laknak, vagy telepükön dolgoznak, bejelenteni a hivatalnál.

Azok, akik a fenti kötelezettségnek nem tesznek eleget 500—1000 lejig terjedő pénzbírsággal büntethetők az illetékes járásbírósa által.

Tekintettel arra, hogy a végrehajtási utasítás 15. szakaszában azt említi, hogy a gazda és munkáscsoport, azon munkásokat és alkalmazottakat, akik velük laknak, vagy telepükön dolgoznak, bejelenteni a hivatalnál.

zottakat kell bejelentse, — akik vele laknak, — felmerült a kérdés, hogy amennyiben az alkalmazottnak már bejelentett lakása van — kell-e még bejelenteni a munkaadónak is, hogy nála alkalmazott az illető.

Erre vonatkozólag a népesedési hivatalról szóló törvény 40. és az ehhez kiadott szabályzat 47. szakaszainak összehasonlítása útján a következő választ kell adnunk:

A törvény 40. szakaszának utolsó bekezdése szerint a munkaadó bejelentési kötelezettségét képezi azon alkalmazottak bejelentése, akik a munkaadó telephelyén dolgoznak.

Ezt kiegészíti a végrehajtási utasítás 47. szakasza, — amely szerint — a munkaadó három nap alatt köteles ezen bejelentést eszközölni úgy a munkás, mint többi alkalmazottaira vonatkozóan.

A különbség csak az, hogy azon alkalmazottakat, akik vele laknak, más formulás jelentik be, mint azokat, akik nála alkalmazásban vannak, de nem laknak nála.

Minden esetben ezen bejelentésnek elmulasztása az jár, hogy a járásbírósa a népesedési hivatal megkeresése alapján róteles bírsággal a pénzbüntetést, amely 500—1000 lejig terjedhet.

Ez a rendelkezés vonatkozik tehát úgy a városi, mint a vidéki munkaadókra.

Dr. K. L.

PETRE CRISTEA
10.000
KILOMÉTERT
tesz meg anélkül
hogy OLAJAT váltana

Az új LUBOIL

Ime, PETRE CRISTEA
nr nyilatkozata:

„Személyesen győződtem meg, hogy a Noul Luboil a legnehezebb feladatoknak is megfelel. Tízezer kilométer tettem meg egy Ford szériakocsival anélkül, hogy az olajat váltottam volna. A legjobb ajánlólevél a kiváló „Noul Luboil” olaj számára. A „Noul Luboil” nagyszerű ajándék, amelyet az Unirea társaság ad a román autómobilizmusnak.

Használja a
Új LUBOIL-t

UNIREA GYÁRTMÁNY

Kisiparosok figyelmébe. A Kisiparos Szövetség Cluj-i fiókjá az alábbiakat hozza a tagok tudomására: 1. A központtól kapott körlevél, valamint a sighthisoirai fiókjuktól kapott információk alapján nem meggel kiküldötték a sighthisoirai kongresszusra. 2. A fiók keretén belül megalakult a Grafikai Szakosztály és így a szakosztályok száma hétre szaporodott. 3. Megkerestük a Központot arra vonatkozólag, hogy az ottani cukrászok is kötelesek különféle regisztereket vezetni, melyeket az itteniektől követelnek. 4. Folyamatban vannak olyan intézkedések, hogy a P. Mihai Viteazul elárúró iparosanak hely biztosításuk az új épületekben. 5. A fiók rövidesen egy havonta megjelenő információs körlevelet fog kibocsátani, melyet ingyen fognak kikézbesíteni és mely magában fogja foglalni kivonatban a törvényes rendeleteket, melyek a tagokat érdeklik. 6. Felkértenek a tagok, hogy minden elutasítással, felszólítással, kivétellel, stb. jöjjenek a fiókhoz, nehogy kiessenek a határidőből. Az irrodá rendelkezésükre áll minden munkanapon 8—2-ig a P. Cuza Vodá 16. II. emeleten (régii Iparkamarai épület).

A munkabéreknek szabadság idejére való kiszámítása és kifizetése a minisztériumnak az Ugir részére adott tájékoztató válasza szerint, kétféleképpen történhetik. Ha az utolsó három hónap alatt kifizetett összeg a naptári össznapi számával elosztva az átlagos napi bért, számítjuk ki, úgy az a szabadságidő minden napjára s így a vasárnapokra is kifizetendő. Ha viszont a három havi összmunkabér csak a tényleges munkanapok számával osztottat el, az így kijövő napi bérösszeg csak a szabadságidő munkanapjaira fizetendő ki.

— Nyilvánosságra hozza a fővárosi tüzet tárgyalásait. Bucurestiből jelentik: A Capitale című lap közli a bucaresti polgármesteri hivatal és a Ialomija vállalat közti tárgyalások ismertetését a Dobresti üzemek állami kezelésbe való átvétele ügyében. A lap megállapítja, hogy elsősorban tapasztalható a nyilvános ellenőrzés. A belügyminisztérium már most kezdeti stádiumban ismerteti a tárgyalások folyását, eltérően azon botrányos régi rezsiméktől, amikor zárt ajtók mögött tárgyaltak. Ez jellemezze arra az erkölcsi fel-fogásra, amivel most kezelik a közpénzeket.

STERN-féle ort. kóser vendéglő Oradeán

Str. N. Iorga (volt Zöldta-utca) 18. Országzerte elismert kishű konyha, szolid árak, figyelmes kiszolgálás. Transzilvánia vezetői étterme, az utamó közönség kedvenc találkozóhelye. Lakodalmakra és bankettekire külön nagyterem.

UJ KELET Legújabb hírek

A külföldi sajtó kommentárjai a kisantant-konferenciáról

(Első oldali cikkünk folytatása.)

cia határozatainak megfelelően a kisantant államok elismerik Magyarország fegyverkezési jogát.

A bédi konferenciáról kiadott hivatalos kommuniqué megszövegezése után a megállapodásról szóló szöveg parafálására került sor.

A megállapodás — amelynek szövegét nem hozták nyilvánosságra — végleges egyezménynek tekintendő a kisantant államok és Magyarország közötti vitás kérdésekre vonatkozólag kivéve a csehszlovákiai kisebbségi problémát.

A megegyezés a következő szempontokból bír különös jelentőséggel:

1. Magyarország elsőtízben köt formális egyezményt a kisantanttal, mint olyan, amire eddig nem volt hajlandó. (A magyar kormány ugyanis csak külön-külön akart tárgyalni az egyes kisantant államokkal.)

2. Olyan jogi és ténybeli helyzetet tisztáz, amely eddig sok veszedelmes kétértelműségre adott okot Közép-Európában.

Ha Magyarország jóhiszemű — írja a Rador tudósítója — és ha valóban meg akarja javítani Romániával való viszonyát, úgy a bédi aktus szilárd alapja lehet a Duna-medence új politikai rendszerének. Ez az egyezmény legalább olyan értékű, mint amilyen a szaloniki paktum. A magyar kormány szellemi magatartásától függ, hogy új, békés és becsületes együttműködés korszaka vehesse kezdetét Magyarország és szomszédai között.

A román félhivatalos hírszolgálati iroda tudósítója hozzáfűzi még, hogy a dunai kérdéssről is beható tanácskozások folytak Blédében és egységes álláspontra jutottak a kisantant külügyminiszterei ebben a vonatkozásban is. A kisantant kedvezően fogad minden együttműködési lehetőséget az ebben a kérdésben érdeelt államokkal, így természetesen Németországgal is.

Hasonló szellemben méltatja a bédi konferencia eseményeit a jugoszláv sajtó is. A Politika című lap megállapítja, hogy a bédi megállapodás lehetővé teszi a Jugoszlávia és Magyarország között fennálló kérdések diplomáciai uton való rendezését. Ami a kisebbségi kérdést illeti, a közfigyelem Csehszlovákia felé fordul, ahol most áll rendezés előtt a kisebbségi probléma és ha az megoldást nyer Csehszlovákiában, úgy a másik két kisantant államban is sor kerül a kérdés végleges rendezésére. A lap még hozzáfűzi azon feltűnést keltő értesülést, hogy

a kisebbségi kérdésben Sztójadinovics jugoszláv miniszterelnök fog közvetíteni Csehszlovákia és Magyarország között

és remélhető, hogy sikertülni fog előmozdítani a megoldást, miután személye iránt Prágában és Budapesten egyaránt bizalommal viseltetnek.

A bédi megállapodás és Horthy németországi útja

A bédi értekezletről kiadott jegyzékben a Magyar Távirati Iroda többek között a következőket mondja:

Az a tény, hogy a kisantanttal szemben tárgyalási készséget mutatott Magyarország és ezen készségének a jövőben is kifejezést fog adni, élénk bizonyíték arra, mennyire hamisak azok a fantasztikus kombinációk, amiket Horthy kormányzó németországi útjához fűztek, mert az egész világ láthatja most, milyen szilárdan békés a magyar külpolitika irányzata.

A Reuter jelentése szerint az egész angol sajtó a megegyezés hangján ír a kisantant és Magyarország megegyezéséről. A Times szerint a bédi egyezmény felbontásának értéken jelent Délkelet-Euró-

pa nyugalmanak biztosítása szempontjából. A tengeri kikötő nélkül maradt Magyarország most megtalálja a békés gazdasági kapcsolatokat szomszédjaival.

A francia sajtó is megállapítja, hogy a bédi egyezmény enyhülést hozott a Duna-medencében. A Figaro szerint a kisantant és Magyarország között létrejött megállapodás bölcs és megnyugtató alkotás Közép-Európa és a Duna-medence békéjének biztosítása szempontjából. A Petit Jour-

nal és a Populaire viszont felveti a kérdést, hogy Horthy kormányzó engedni fog-e a német nyomásnak és hagyni fogja-e magát megnyerni a német hatalmi törekvések számára.

Az olasz sajtó ugyancsak a megegyezés hangján ír a kisantantnak Magyarországgal kötött megállapodásáról és különösen Sztójadinovics és Comnen érdekeit méltatja.

Hazatért a román külügyminiszter

Belgrad, augusztus 24. Comnen román külügyminiszter kíséretével kecsk este hét órakor utazott el Blédőből. Ugyanazzal a vonattal tért vissza Bucurestibe Ducics jugoszláv követ is. A pályaudvaron diszszázad tiszteltet a román külügyminiszter előtt, akit Sztójadinovics miniszterelnök kikísért a vonatához.

Letartóztatták a budapesti nyilas-kereszties autobusz-sofőröket

Budapest, augusztus 24. Jelentette az Uj Kelet, hogy a budapesti autobusz-üzem harmincegy sofőre tízperces sztrájkjal leállította a magyar fővárosi autobusz-forgalmát tüntetesképpen azért, mert eltiltották őket attól, hogy résztvegyenek

a hungarista mozgalomban. A sztrájkra uszító három autobuszüzemi alkalmazottat letartóztatták, míg a sztrájkban részt vett harmincegy sofőrt azonnal menesztették állásából.

Háborus nyugtalanság Németországban

PARIZS, augusztus 24. A Havas jelenti Berlinből: A németországi lakosság körében egyre nagyobb nyugtalanságot keltenek azok a hírek, amelyek a német kormány katonai és politikai készülődéseiről keringenek az egész birodalomban. Szájrol-szájra járnak a háborus készülődésekről szóló riasztó hírek, amelyek általános aggodalmat keltenek. Ellenőrizhetetlen verziókról van szó, amelyek azonban sohasem voltak oly tartósak és határozottak, mint most.

<p>Select Muzgó Szezonnyitó premierslágert!</p> <p>Zarah Leander Európa legnagyobb filmszínésznőjének nagyszerű filmje:</p> <p>Paramata</p>	<p>Uránia Muzgó</p> <p>A Long-Beachi földrengés Páratlan hatalmas filmdráma. Főszereplők: SPENOER TRACY és JACK OAKIE.</p>
--	--

Megkezdte működését a királyi helytartóság

A zsidóság vezetői Hanzu tábornok és dr. Hodor Victor előtt

Cluj, augusztus 24. A Szamos helytartóság Hanzu tábornok beiktatása után azonnal megkezdte működését. A helytartóság vezetőinek legfőbb gondját mindenekelőtt is a tisztviselői kar beszerzése képezi. Mint ismeretes, az új közigazgatási törvénynek megfelelően a megyék mellett csupán a közigazgatási ügyosztály működhetik, az összes többi hivatalok a helytartóságba olvadnak be. A megyét megillető adókat és illetékeket a helytartóság inkasszálja, de ugyanakkor a helytartóság tartozik gondoskodni a megyék utainak karbantartásáról, egészségügyi szükségleteinek kielégítéséről, a községek fölötti gyámosság és ellenőrzés gyakorlásáról. Ezért a helytartóság mellett mindenekelőtt is a közigazgatási és pénzügyi osztályokat szervezik meg, mert a közigazgatás irányítása a helytartóság azonnali feladatai közé tartozik. Most készültik elő a tartomány költségvetését és ezzel párhuzamosan intézkedések történtek azért, hogy az új prefektusok, polgármesterek, községi elöljárók kinevezése idejében megtörténjenek.

A többi ügyosztályok megszervezésére ilyen körülmények között csak akkor kerülhet majd sor, ha a helytartóság átvette az irányítást a közigazgatás fölött. A helytartóság vezetői remélik, hogy ez néhány héten

belül megtörténik. Egyelőre a sürgős munkálatok elvégzésére a cluj vármegye öt tisztviselőjét osztották be a helytartósághoz. Ciuca alprefektus Hanzu tábornok kabinetje mellett dolgozik, míg Hodárnau osztályfőnök dr. Hodor Victor helytartósági államtitkár kabinetjét vezeti. Szerdán a nagyváradi prefektura öt tisztviselőjét helyezték át Kolozsvárra, köztük a vármegyei főkönyvelőt. Hanzu tábornok helytartó mindennap délutén 12 és 1 óra között fogad kihallgatáson, míg dr. Hodor Victor helytartósági államtitkár délelőtt 11 és 1 óra között áll a közönség rendelkezésére.

Szerdán délelőtt egyébként dr. Fischer Tivadar és dr. Fischer József, a zsidóság képviselőjében felkeresték Hanzu tábornok helytartót és Hodor ör államtitkárát. A zsidó vezetők részletesen kifejtették a helytartó és helyettese előtt a sérelmeket, amelyek a zsidó lakosságot az állampolgársági revízióval, az orvosi diplomák revíziójával, valamint az italmérséi engedélyek bevonásával kapcsolatosan érték. Ugy Hanzu tábornok, mint dr. Hodor kejeleztették, hogy tanulmányozás tárgyává fogják tenni a sérelmezett intézkedéseket és a lehetőségekhez mérten orvosolni fogják azokat.

HÜGY UTAK

FOLYÁS
ELNYALKASODÁS
PROSZTATA-
GYULLADÁS
ESETEIT

GONOCOCUSZOK
AGONORRHEA MIKROBA

meggyógyítja a
PAGEOL

KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAKBAN ÉS DROGERIAKBAN

Horthy Berlinbe utazott

Hamburg, augusztus 24. Horthy magyar kormányzó és Hitler kancellár ma Helgolandba érkeztek, ahol nagy tömeg fogadta a két államfőt. Hitler és Horthy felszálltak a Hamburg jacht fedélzetére és onnan nézték meg a kikötőt. A hamburgi városházán nagyszabású fogadtatás volt Hitler és Horthy tiszteletére Ribbentrop, Göbbels, Funk, Himmler, Röder tengernagy, Brauchits tábornok és más előkelőségek részvételével.

Hamburg, augusztus 24. Horthy Miklós magyar kormányzó felesége kíséretében a hamburgi állomáson külön vonatára szállt és Hitlerrel bucsút vett, Berlinbe utazott. A kancellár külön vonata öt perccel a magyar kormányzó vonata után robogott ki a hamburgi állomásról. Hitler külön vonata a magyar kormányzó vonatát megelőzve, robogott Berlin felé, hogy a kancellár jelen lehessen Horthy kormányzó Berlinbe való érkezésénél.

Tizenhat nemzeti repülőgépet lelőttek a köztársaságiak

Barcelóna, augusztus 24. (Rador.) A Havas jelenti: A köztársaságiak légiutaközben lelőttek 16 nemzeti repülőgépet és csak egyet vesztek.

Bilbaóból jelentik: A nemzetiek gyalogsága tegnap Ebro körzetében több köztársasági állást foglalt el. Négy kormányzó tankot és 4 üteget szétromboltak, a hétfői és keddi napok folyamán 3000 foglyot ejtettek.

Jogerőre emelkedett Szálasi büntetése

Budapest, augusztus 24. A semmitörvényű utasította Szálasi őrnagy, a magyar nemzeti szocialisták vezérének fellebbezését a három évi kényszermunkára szóló elsőfokú ítélete ellen. Az ítélet jogervényes.

Hajnalg tárgyaltak egymással lord Runciman és Hodzsa Milan

Prága, augusztus 24. A tegnapi esti ünnepi vacsora, amelyen ladi és lord Runciman, Milan Hodzsa és Aston Watkin, a lord titkára vettek részt, a késő éjjeli órákba húzódott el. Lord Runciman és Hodzsa Milan miniszterelnök három és félórán át tanácskoztak egymással. Állítólag arról volt szó ezuttal, hogy a tárgyalások számára új alapot teremtsenek, más részről megállapítsák a követendő eljárást. Megbízható helyről származó értesülések szerint sikerült a tárgyalások számára olyan kiindulási pontot találni, mely a feleket ki fogja elégíteni.

Ma délután három órakor három szociáldemokrata delegátus, gazdasági szakértő kereste fel az Akron szállóban Runciman lordot. A lord felvilágosítást kért a memorandumra nézve, amelyet augusztus 10-én terjesztettek be hozzá és amely nem tartalmaz konkrét tervet a szidatákérdés rendezésére.

FRATERNITAS R. T. CLUJ NYOMÁSA
CENZURAT

Posta
Táza postai
kifizetett in m...
No. 244716/233

16. Réteget 18
Egyvonal 110
Svrv 800
Föld...
Föld...
Kérdés...
US...
Béni...
Olk...
Tör...
Lansbur
a béke

Ez a 79 éves
látogatja meg
tagjait, maga
kori politikai
foglalkozik egy
szervezésével.

George Lans
kora ellenére
za a Duna-mé
denült a béke
Bucurestibe
ba, majd Bud
wélet és HU
Duna-medencé
ját erőteljeseb
viszi útjára a
egy romantiku
Az angol fő
azzal a tisztel
teletremítő a
közösben kéts
Lansbury szp
hangulatot ke
háborúnak az
sága volna.
meg kell szim
nem tudta me
sem, nem hog
Ezért remé
utjácak az ag
és tisztelettel
városban, de

Egy nál

Voitaképpen
most itt ideit
Szatmá
ürült s a
rozia, hog
utján tölt
közé a H
fővárosi l
mérnökzár
ideje mos
állásra eg
város mos
Valóban es
meglepf. Hsz
zonyos szélső
agitációjának,
eszik el a ke
és diplomások
ilyen díszes v
érkeznek be
pályázó sem
lakosu város
bitó kilátás
mára. Szép f
sadalmi tiszt
munkalehetős
fejlesztésének
tereit, szabá
micsoda nagy
mára, akikben
hogy hazája
pé tegyo.

Miért nem
nök sem a sz
nyára azért,
mérnök sincs
alig van, aki
kenyerét, me
volna jelenle
és anyagi k
stallummal.
eszébe sem
pályáznai...

Boldog ors
nincsenek rá
ra. Köröskör
nagy az inte
megyeiemi
ció révén ju
hoz és egy
sára száz
jelöltök. Nag
agy van. H
akar, még n
a kenyér leh
állítását, fejté
mérnök elég